

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
DRAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
(12. SINIF)

2006

**DRAMA
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI**

PROGRAM GELİŞTİRME ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

**GENEL KOORDİNATÖR
Medine KARAPINAR
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
Ortaöğretim Programları Şube Müdürü**

**Mevlüt KAŞIKÇI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
Program Geliştirme Uzmanı**

KOMİSYON ÜYELERİ

Canan SEVER - Fizik Öğretmeni

Banu ATİK - Resim Öğretmeni

ÖNSÖZ

Dünyada bilginin önemi hızla artarken, “bilgi” kavramı ve “bilim” anlayışı da hızla değişmektedir. Bilgi toplumu oluşum sürecini başlatan bu gelişmelerin bilgi toplumunun ekonomik büyüme sürecini hızlandırıcı, sosyal alt yapı hizmetlerinin sunumunu iyileştirici ve kültürel etkileşimi artırıcı etkileri olduğu da açıktır.

Günümüzde ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli bileşeni olan eğitim, tüm dünyada hızlı ve sürekli bir değişim içindedir. Gelişmiş tüm ülkeler, özellikle son yıllarda yoğun bir şekilde eğitimde reform çalışmaları başlatmışlardır.

Bütün bunların sonucunda; ülkemizde de eğitime olan talep farklılık göstermekte, eğitim sistemimizde çeşitli değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır.

İç dinamikler ve AB eğitim sistemi normlarına uyum sürecinin dayanağını oluşturduğu “Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında yürütülen bir dizi çalışma hayata geçirilmiş bulunmaktadır. Bu çalışmalardan en önemlilerinden biri ise; haftalık ders çizelgeleri ve buna dayalı olarak öğretim programlarının yeniden düzenlenmesidir.

Bu kapsamda yürütülen “Program Geliştirme” çalışmalarında; eğitim sistemi bir bütün olarak ele alınmış ve “nasıl bir insan modeli?” sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Anayasa, kanunlar, kalkınma planları, şûra kararları, akademik tezler, araştırmalar vb. kaynaklar gözden geçirilerek ülkemizin mevcut eğitim özelliklerinin belirlenmesi, başarı ve başarısızlıkların değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sonuçların yeni öğretim programlarına yansıtılarak ilköğretim ve orta öğretim programlarının bütünsel bir yaklaşımla hazırlanması sağlanmıştır.

Öğretim programları ülkemizin tarihsel, kültürel, sosyal, ahlaki birikimini dünyada yaşanan tüm değişimleri ve gelişmeleri yansıtacak şekilde hazırlanmıştır. Programlar, etkinliklerle zenginleştirilerek, öğrenci merkezli hale getirilmiştir. Yine programların hazırlanmasında; sonuca dayalı bir anlayış yerine, süreci de değerlendiren bir anlayış esas alınmıştır.

Yeni program geliştirme yaklaşımı ile öğrencilerin araştırma yapmasına, kültürel faaliyetlere katılmasına, sosyal aktiviteler içinde olmasına, öğrenmeye dayalı etkinlikler içinde bulunmasına fırsat tanınmaktadır.

Yoğun bir çalışma sonucunda ortaya konulan bu programın hazırlanması, basımı, dağıtımı ve yayımlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Söz konusu programın Türk Eğitim Sistemimize hayırlı olması temennisiyle, yönetici, öğretmen ve öğrencilerimize başarılar dilerim.

Kerem ALTUN
Ortaöğretim Genel Müdürü

1. GİRİŞ

Yüzyılların ne kadar gerilerine gidilirse gidilsin, sanatı insanlığın tarihiyle başlamış görürüz. İnsan yalnızca yaşama güdüsünün tutsağı olduğu zekânın emeklediği çağlarda bile güzel sanatlarla uğraşmıştır. Tarih öncesi devirlerin bizleri hayran bırakan mağara duvar resimleri günümüzden on binlerce yıl önce ilkel insanların ellerinden çıkmıştır.

Eli ve akli olan insan ilk aracını (doğada bulunduğu biçimde) kullanıp her gün biraz daha doğaya hâkim oldukça onu zorlamaya başlamış, giderek doğada örneği bulunmayan araçları da yapmıştır. İnsan bu yaratıcılık özelliğinden de yararlanarak yeryüzünün en üstün varlığı olmuştur. Eylemli olarak yaptıkları da kendisi ile yaşıt sayılabilir.

Dilin nasıl doğduğunu bilmediğimiz gibi sanatın da nasıl doğduğunu bilmiyoruz. Barınak, tapınak, köprü yapımıyla, süsleme resim, fetiş heykel, dokuma gibi etkinlikleri göz önüne alırsak başlangıçtan beri sanat ile sanatçının bulunmadığı toprak parçası yoktur, denilebilir. Diğer yandan sanat deyince müze ve sergilerde tadılan veya seçkin salonların güzel süslemelerinde kullanılan az rastlanır nefis bir şey anlıyorsak; sözcüğün bu özel anlamının yakın geçmişte geliştiğini ve geçmişin en büyük yapımcılarının ressam veya heykelticilerinin bu sözü akıllarından bile geçirmediklerini bilmek zorundayız.

Denilebilir ki ihtiyaçtan doğan sanatın başlangıçta güzellikle uzun boylu bir ilintisi yoktu. Hele estetik kaygısı hiç yoktu. “Çünkü sanat insan topluluğunun yaşama savaşında kullandığı büyülü bir araç, bir silahtı.” Sanat, doğaya, düşmana, cinsel eşe, gerçeklere karşı güç sağlamaktı.

Sanat insanın düşünüy, dünyasını her zaman meşgul etti. Yüzyıllar boyunca fizik ötesi bir olgu olarak görülen sanat aslında organik bir olaydır. Soluk alma gibi ritmi konuşma gibi anlatımsal öğeleri vardır; algılama, düşünme, imgeleme ve bedensel eylemin katıldığı etkin bir süreçtir. İnsanlığın gelişim süreci içinde sanatı organik bir bölüm olarak görmek istemeyenler vardır. Bunlar çoğunlukla sanatı süsleyici işlevi olan “keyfi” bir etkinlik olarak görme eğilimindedirler.

Başlangıçtan günümüze kadar kullanılan işaretler, semboller, mekânlar değişti, zenginleşti, renklendi. Farklı biçimlere ve formlara büründü. Farklılaşırken de ritmi, uyumu, beğeniyi, göz ardı etmedi.

Doğanın aynısı olmayan bir farklılık, sanat olgusu olarak ortaya çıktı. Demek ki “sanat” doğadan farklı ona bir eklemedir.

Büyük eğitimci-sanatçı Paul Klee'nin (1879-1940) dediği gibi “Sanat görüneni vermez. Onun işlevi görünmeyi, görünür kılmaktır.”

Bugünkü çağdaş ortamda da sanat olgusu; sanatçının akıl yoluyla doğaya bir şey eklemesidir de denilebilir.

Yaşadığımız yüzyılın karmaşık, sıkışık ortamı içinde bulunan insan çevresine körü körüne uymak için değil, kendi ihtiyacına göre ona biçim vermek için yaşar.

Yaşadığımız bu çağa teknoloji ve makine hâkimdir. Klasik dönemde saray salonlarında gizlenen sanat, yeni teknolojik gelişimin maliyet düşüklüğünden yararlanarak geniş halk kitlelerine ulaşabildi. Endüstrileşmeyle makineler çoğalınca halkın işgücü azaldı.

Teknolojik gelişmenin yarattığı iş bölümü ve parçalanmayı, kentleşmenin meydana getirdiği kirliliği bireyin yabancılaşmasını ve insan ilişkilerindeki kopukluğu gidermede sanat eğitimi eskiden olduğundan daha çok bir işlevi üstlenmektedir. Bu, eğitim de toplumun bireyleri yaratıcı, yapıcı ve her şeyden önce topluma yararlı bir kişi olarak ulusça kullanma çabalarımıza olumlu katkılarda bulunabilirler. Bu olumlu katkılar sırasında bireyler üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirince kendisinin de bir değer olduğunun farkına vararak kişiliğini kanıtlama fırsatlarını yakalayabilir. Üzerleri küllenmiş gizli birikimler bu yolla gözler önüne serilebilir. Bütün bunlardan sonra kişiliklerini geliştirerek onları özgür ortamlara yöneltebilir. Bu özgür ortam kendi başlarına iş başarma sonuçlara var gücü de kazandırarak; onları yeni yaratılara yönlendirebilir. Zaten sanat birey ve toplum gerçeğine yön verip çözümlenmek değil mi?

Bu nedenledir ki; eğitimin ve özellikle sanat eğitiminin teknoloji dünyasındaki yeri daha iyi anlaşılabilir. Öğrenim süreçlerindeki bazı aksaklıkları bir kenara bırakılarak çocuklara çağdaş sanat eğitiminin öngördüğü özgürlüğü tanımak ve onların yetenek ilgi ve ihtiyaçlarına yanıt verecek bir eğitim ortamı yaratmak gereklidir. Ancak o zaman bireylerin niteliklerini ve duygularını geliştirerek yaratıcı düzeyi yüksek ürünler vermesi beklenir.

Ulus olarak çağı yakalamak ve aşmak özlemimizdir. Yeni oluşumlara varmak, sanat etkinliklerini artırmak ve başarıya ulaşmak için yeni ortamlar hazırlama çalışması sürmektedir. Öyleyse resim sanatının ülkemizde gelişmesini istiyorsak onu anlayacak, tadacak kuşakları okul çağında yakalamak ve yetiştirmek gerekir.

Gelişmiş toplumlarda sanat eğitimi, eğitim sorununun önceliklerindedir. Ülkemizde de sanat eğitiminin ön sıralarda yer alması mümkündür. Eğitimin bütün kademelerinde sanat eğitime önem verilebilir. Yetiştirilebilecek bireyler arasında sanattan anlayan, sanatı seven, geliştiren, koruyan ve uygulayanların sayısı artırılmalıdır. Bu artışla gelişme göstergesi ve çağdaşlık daha kolay ulaşacağımız hedef olacaktır. Çünkü çağdaşlığın ölçüsü sanattır. Bu ölçüt bireyleri kişisel yetenekleri doğrultusunda ürün vermeye yöneltecektir. Bireylerin topluma sundukları sanat etkinlikleri kök saldıkça geleceğe yönelik atılımların artacağı bilinir. Toplumların varlığı ve saygınlığı yarattıklarına, sanatçılarına ve onların özgün ürünlerine de bağlıdır. Denilebilir ki toplumların geleceği sanat eğitimi gizi içinde saklıdır. İnsanın ruhsal yanını geliştiren sanat da eğitimle sağlanabilir. Araştıran, yaratan, yorumlayan, estetik beğenileri gelişmiş bireyler yetiştirmek ancak sanat eğitimine gerekli önemin verilmesiyle mümkündür.

Bu doğrultuda eğitim vermeyi hedefleyen ortaöğretim kademesi içerisinde yer alan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin amaçları, öğrencilerin;

- Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini,
- Özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını,
- Yabancı dil öğrenmelerini,
- Alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini,
- Millî ve milletler arası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır.

2. DRAMA

Drama, ezbere dayalı eğitime karşı geliştirilen “yaparak öğrenme” anlamını taşıyan eğitim ve öğretimde yeni bir anlayıştır. 20 yy. da çocuğun estetik ve gelişime ait gereksinmelerini karşılayan bir alan olarak kabul edilmiştir. Tam bir Türkçe karşılığı bulunmamasıyla beraber anlatım olarak hareket etmek, eyleme geçmek demektir. Tiyatro bilimi çerçevesi içinde drama; özetlenmiş, soyutlanmış eylem durumları anlamını taşır. Türkçe’de kullandığımız “dram” kavramı ise, Fransızca’da sonu “e” ile biten “drame” sözcüğünden gelir. Fransızca’daki sözlük anlamı “burjuva tiyatrosu” olan bu kelime, halk dilinde “acıklı oyun” anlamında kullanıla gelmiştir. Oysa dramatik olan ya da drama, insanın her türlü eylem ve ediminde yer almaktadır. Daha ayrıntılı bir tanımla: “İnsanın, insanla giriştiği her tür dolaysız ilişki, etki-tepki alışverişi, araçla oluşan en az düzeyde bir etkileşim bile dramatik bir durumdur” (San, 1990).

“Drama” eski Yunanca da “bir şey yapma” ya da “yapılan bir şey” anlamında kullanılıyordu. Ayrıca “oynamak” anlamı da vardı. Antik tiyatronun gelişmesiyle “belli bir kimsenin katılanlara anlamı olan bir şeyi yapması” şekline dönüştü. Dram sanatı insanla ilgili olan şeyi, sanatsal bir yaratılışla canlandıran üretim işidir. Aristoteles bunu “yaşamdaki bir olayın ya da hareketin yeniden yaratılması” olarak açıklıyor. Drama gerçeğin olduğu gibi değil belli bir kimsenin yaratış özellikleri ile yansılanmasıdır (Nutku, 1990).

Yaratıcı drama; doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği ‘oyunsu’ süreçlerde anlamlandırması, canlandırmasıdır. Yaratıcı drama tiyatro formlarını kullanır; özünde de oyunculuk sözcüğünün kökündeki “oyun” kavramı bulunur. Ancak, drama olgusu bir tiyatro ya da oyunculuk örneği sergilemek değildir. Yazılı bir metni yoktur. Sahneye koymak gibi temel bir amacı olmadığı halde, istenirse yapılan çalışmalar çok fazla değiştirilmeden gösteriye sunulabilir (San, 1996).

Drama da yapılan doğaçlamaların sadece katılımcılar tarafından izlenmesi tiatral bir durumdur, ancak tiyatro değildir: Burada esas olan katılanların kendi yaratıcılıklarını, hayata bakışlarını, algılarını geliştirmek ya da bir sosyal temayı tartışmaktır. Yani dışa kapalıdır, yapana yöneliktir, içseldir. Drama ve tiyatro yaratım sürecinde işleyiş olarak benzerlikler gösteriyor. Ancak en önemli ve unutulmaması gereken yan dramanın tamamen içe dönük oluşu, tiyatronsuna hem içe hem de dışa, yani hem oyuncuya hem seyirciye dönük oluşudur (Çevik, 2006).

2.1. Eğitimde Dramanın Kısa Tarihçesi

Dramanın kökeninin kabilelerdeki erginleme törenlerine (Thomson, 1990) ve ritüellere dayandığı bilinmektedir. Eğitimde yaparak ve yaşayarak öğrenmenin önemi John Locke tarafından XVII. yüzyılın sonlarında vurgulanmıştır. Yaşantıların eğitimdeki yerine özellikle vurguda bulunup yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi asıl olarak ete kemiğe bürüten, eğitim tarihinin önde gelen eğitimcilerinden John Dewey’dir. XX. yüzyılın başlarında eğitimde dramayı ilk kullanan isim, bir köy öğretmeni olan Harriet Finlay-Johnson’dur (Çebi, 1996).

John Dewey, Harriet Finlay-Johnson, Peter Slade, Brian Way Slade, Winifred Word, Viola Spolin, Dorothy Heathcote, Hans Wolfgang Nickel, Henry Coldwwey Cook, Frank Cisec, Carl Gross, Betty Jone Wagner, Balton, McCaslin bu alanın gelişmesinde katkıda bulunmuş isimlerdir.

Ülkemizde İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Selahattin Çoruh, Emin Özdemir, Tamer Levent ve Prof. Dr. İnci San drama çalışmalarının gelişmesinde ve yaygınlaşmasında öncülük etmiş isimlerdir. Alman ekolünün en önemli isimlerinden Prof. Dr. Hans Wolfgang Nickel, 1960'lı yıllarda Almanya'da eğitim fakültelerine Oyun ve Tiyatro dersi koymuş, rol oyunlarının doğaçlamanın bir alt basamağı olduğunu belirtmiştir. Ülkemizde de Tamer Levent ve İnci San ile çalışarak dramanın bugünkü anlamda uygulanmasında ve gelişmesinde büyük rol almıştır. Eşi Prof. Dr. Dagmar Dörger ile birlikte 1985 yılından bu yana Çağdaş Drama Derneğinin düzenlediği Uluslararası Drama Semineri çalışmalarını yürütmektedir. Naci Aslan'ın her yıl Oluşum Tiyatro ve Drama Atölyesi bünyesinde düzenlediği Ulusal Drama Semineri ve Drama Liderleri Buluşması Türkiye drama tarihinde önemli yer tutmaktadır.

2.2. Drama Eğitiminin Önemi

Bilgiyi üreten ve ihraç eden bilim toplumunun oluşumu; eleştirici, yaratıcı, üretici düşünen, kendini duyumsayan, yansıtan ve geliştirebilen bireylerin eğitimi ile mümkündür. Eğitim yardımı ile bireyin algılama, bağımsız düşünme, gözlem, değerlendirme yapma, yeniden biçimlendirme gücü ve üretkenliği artırılmalıdır.

Çağdaş eğitim, bireylerin duyuşsal, devinişsel ve bilişsel yapılarıyla dengeli birer bütün olarak en uygun ve ileri düzeyde yetiştirilmesini amaçlar. Bu amaçlardır ki çağdaş eğitim "bilim, teknik, sanat" alanlarını kapsayan bir çerçeve içinde düzenlenip gerçekleştirilmeye çalışılır. Bu üç alan, insanın duyuşsal, devinişsel ve bilişsel özelliklerine bağlı olarak çağdaş insan yaşamına bütüncül bir anlam kazandırır. Bireyin ve toplumun gereksinim, olanak ve beklentileri ile çağın gereklerine ve eğitimin düzeyine göre, bilim, teknik ve sanat arasında bir denge ve uyumun sağlanması gerekir. Bu denge ve uyumun sağlanmasında sanat eğitime çok önemli görevler düşer (MEB, 1991).

Sanat eğitiminin önemi, yapısındaki yaratıcılıkta yatar. Amaç, diğer kuşakların yaptıklarını tekrar eden değil, özgün şeyler yapabilen insanlar yetiştirmektir. Sanat eğitimi yalnızca sanatçı yetiştirmeye değil, sanatın kendisiyle, yaşayarak, bilgilenererek ve tartışarak karşılaşan bireyleri, bu sanatsal yaşantılar ve deneyler yoluyla, bilimde, teknolojiye ve sanatta, kısaca düşüncede yaratıcı olarak yetiştirmeye yönelmektedir (San, 1983). Drama sanatı yaşamla ve bireyle buluşturan, bireyi kendisi ve çevresi ile etkileşime sokan ve bireyin yaratıcılığına dayanan bir yöntem olarak eğitim açısından önemlidir.

Eğitimde drama, bir yaşam felsefesidir. İnsanın kendisini başkasının yerine koyarak çok yönlü gelişmesi, bireyin eğitim ve öğretimde aktif rol alması, kendini ifade edebilmesi, yaratıcı olması, yaşamı çok yönlü algılaması, araştırma istek ve duygusunun gelişmesi, bireyin eğitim ve öğrenme isteğini artırıcı bir eğitim yöntemidir (Güneysu, 1991).

Drama öğretmen merkezli değil, öğrenci merkezli bir eğitim yöntemidir. Önemli olan, öğrencinin yaratıcılığını harekete geçirmek, bilgiye ulaşmanın yollarını sunmaktır. Çocuk oyun çağında ilkokula başlar. Geleneksek yöntem, öğrenciyi oyun dünyasından alıp ders çalışmaya yönlendirir ve ders kitaplarındaki kalıplara bağımlı kalır. Öğrenci omuzlarına

yüklenen sorumlulukları ezberlemeye başlar. Öğrenmeden ziyade ezberleme gerçekleşir ve bilgi, kullanılmadığında unutulmaya mahkûmdur (Karadağ ve Çalışkan, 2005).

Drama insanın kendisiyle olan iletişimini sağlar, insan kendini keşfeder, kendinin farkına varır, kendini daha iyi ifade eder, böylece özgüveni gelişir. Olaylara, olgulara eleştirel bir gözle bakar. Diğer insanlarla etkileşim kurar, işbirliği yapar, paylaşır, sorumluluk duyar, empati kurar, toplulukla çalışma yeteneği, katılımcılığı, toplumsal duyarlılığı artar. Ortak bir ürün ortaya koymanın hazzını yaşar. Yaratıcılığı ve estetik duyguları gelişir. Hayal gücü artar. Günlük sıkıntılardan kurtulup deşarj olur. Drama verileni olduğu gibi kabul etmeyip, araştırmayı ve kendi özgün ürününü ortaya koymayı sağlar. Drama bireyi özgürleştirir, yaşadığı çağın ve yerin farkında olmasına yol açar. Daha demokratik davranışlar geliştirir. Yaşamla sanat arasında köprüler kurar (Çınar, 2002).

Tüm eğitim kademelerinde ve her yaşta insana uygulanabilecek drama çalışmaları eğitimin sıkıcı kalıplarının kırarak, çağdaş eğitim sistemiyle bütünleştirilebilir ve kendini geliştirme gereksinimini ve heyecanını duyan öğretmen ve öğrenciler yaratabilir (Okvuran, 1995).

Eğitimde yaratıcı dramının önemini şu şekilde özetleyebiliriz;

- Farkındalık kazandırır,
- Bağımsız düşünmeyi sağlar,
- İşbirliği yapabilme özelliğini geliştirir,
- Sosyal ve psikolojik duyarlılık yaratır,
- Dört temel dil becerisini (konuşma, dinleme, okuma, yazma) geliştirir,
- Sözel olmayan iletişimin öğrenilmesini sağlar,
- Yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlar,
- Etik değerlerin gelişmesine olanak sağlar,
- Kendine güven duyma, karar verme becerilerinin gelişmesini sağlar,
- Kaslarını hareket ettiren yeni yöntemleri bulmayı, denemeyi ve bedenini çok yönlü geliştirmeyi sağlar,
- Hata yapma korkusuzca yeni davranışlar geliştirmeyi sağlar,
- Sanat formlarına duyarlılık göstermeyi sağlar,
- Duygunun sağlıklı ve kontrollü boşalmasına olanak verir,
- Kendini tanımayı sağlar.
- Kendini ifade etmede güven kazandırır,
- Bilgiye ulaşmaya ve onu kullanmaya istekli duruma getirir (Bayram, E. ve diğerleri, 1999).

2.3. Drama Süreci

Drama sürecinin oluşabilmesi için öncelikle drama lideri, drama grubu, materyaller ve uygun ortamın olması gerekir. Bunlar dramanın ana unsurları olarak tanımlanabilir:

- a) Drama Lideri: Grubun yapacağı drama etkinliğini önceden planlayan, grup bireylerinin fiziksel ve psikolojik olarak etkinliğe ısınmasını sağlar, grubu yönetir ve yönlendirir.
- b) Drama Grubu: Etkinliğe katılmaya istekli bireylerden oluşur.
- c) Materyaller: Etkinlik yapılırken kullanılan oyuncak, top, yastık vb. eşyalar bulundurulur.
- d) Uygun Ortam: Drama etkinliğinin yapılabilmesi için vücut hareketlerinin rahat ve sağlıklı bir şekilde yapılmasına elverişli, dış dünyanın gürültüsünden yalıtılmış, kapalı ortamlar daha uygun ortamlardır. Drama etkinliği planlanırken etkinliğin yapılacağı ortam dikkate alınmalıdır (<http://www.drama.egitimi.com>).

Drama etkinliği planlanırken liderin grubun özelliklerini, mekânı düşünerek bir program hazırlaması, amacını belirlemesi gerekir. Program daha çok çerçeve plan niteliğini taşımaktadır. Asıl program çalışma sırasında grup ile şekillenecektir.

Öğrencilerin kendi yaratıcılıklarını ortaya koymalarına izin veren bir çalışmanın tasarlanması ve uygulanması ideal olanıdır. Öncelikle öğrencinin kendini özgür hissedeceği bir atmosfer yaratmak için çaba harcanmalıdır. Drama esas olarak yaratıcılığa dayanır. Drama etkinliklerini yaptırırken öğrencinin yaratıcılığını desteklemek çok önemlidir. Öğrencinin yaratıcılığına kendi yaratıcılığını katmayı unutmamak önemlidir (Çevik, K. ve Çevik, S. 2005).

Drama çalışmasının aşamaları şu şekilde sıralanabilir;

- Isınma
- Asıl çalışma (oyun/doğaçlama, rol oyunları)
- Değerlendirme

Planlamaya ısınma çalışmaları ile başlanması grubu bedensel ve psikolojik açıdan drama sürecine hazırlar. Bu süreçte en çok çocuk oyunları tercih edilir. Bunun dışında bedene dayalı oyunlar, yürüyüşler, ritm veya müzik eşliğinde ısınma, fiziksel ısınma hareketleri vb. çalışmalar kullanılabilir. Isınma çalışmaları ana çalışmaya geçiş ve ön hazırlık amaçlı olduğu için ana çalışmaya uygun oyunlar seçilmelidir. Grupça oynanan oyunlar grup dinamiğinin sağlanmasında önemlidir.

Isınma çalışmalarının ardından rol oynama çalışmaları yer alır. Rol oynama çalışmalarında birey bedenini sesini kısaca kendini keşfeder, doğaçlamalara hazırlanır. Rol oynama çalışmalarında dikkat edilmesi gerek nokta katılımcıların klişelere ve tiplere takılmadan gözlem ve empati yaparak rol oynamalarını sağlamaktır. Doğaçlama, temelde durumları, olayları rol oynayarak araştırma inceleme yöntemidir. Doğaçlama ile birey çeşitli yollar dener, her şeyi analiz eder. Liderin ya da grubun yarattığı çatışmayı yaşar.

Drama süreci doğaçlamanın ardından rahatlama-soğuma- ile son bulur. Rahatlama bir anlamda oyunun büyüünden kurtulup gerçek hayata dönmektir. Oyuna, dışardan bakarak ne

yaşadığı sorgulanır, eleştirilir. Bu aynı zamanda oyundaki çatışmanın geriliminden bedensel ve psikolojik olarak kurtulmadır.

Bir drama süreci bazen bir şiiri, bazen bir fotoğrafı, bazen müziği, bir objeyi ya da o gün yağan yağmuru çıkış noktası alabilir. Süreçte katılımcılar birbiriyle kaynaşmalı, birbirlerine güvenmelidirler. Ortam yeniliğe açık ve özgürlükçü olmalıdır. Drama sürecinde bez parçalarından, artık materyallerden, ritm aletlerinden, maskelerden, boyalardan vb. malzemelerden sıkça yararlanır. Her şeye dönüşebilen malzemeler kullanılır. Drama kesintisiz bir süreçtir. Isınma çalışmaları bitti, şimdi rol oynamaya geçelim diye bir geçişten söz edilemez. Bir drama süreci başlar, yaşanır ve biter (Çınar, 2002).

2.4. Dramanın Temel Kavramları ve Temel Bileşenleri

a) Yaratıcılık: Genel olarak yaratıcılık, daha önceden kurulmamış ilişkileri kurabilme, böylece yeni bir düşünce şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni düşünceler ve yeni ürünler ortaya koyma durumudur (San, 1990).

b) İletişim ve Etkileşim: Bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir. İletişim, katılanların bilgi/sembol üreterek birbirlerine ilettikleri ve bu iletileri anlamaya, yorumlamaya çalıştıkları bir süreçtir (Dökmen, 2003).

İletişim “ileti”nin gönderilmesini içeren bir süreçtir; bu sürecin işlemesi iletinin yanı sıra verici ve alıcıyı gerektirir. Verici iletiyi göndermekle yükümlüdür. Alıcının böyle bir yükümlülüğü yoktur. Drama ortamında kişiler ya da gruplar arası ilişkinin tek yönlü bir süreç olmaktan çıkıp alıcının da vericiye dönüşmesi durumunda, iletişimin yerini etkileşim alır (Çebi, 1996).

c) Dramatik Oyun: Çocukların çevrelerinde keşfettikleri tüm karakterleri ve hareketleri taklit ettikleri özgür bir ortamda oynanan oyundur. Oyunun süresi belli değildir. Temel olarak öykünmeye (taklit) dayanır. Örneğin; evcilik, doktorculuk yapılandırılmış çocuk oyunlarıdır. Çocuğun doğal gelişim evrelerinde ortaya çıkar (Tuluk, 2004).

d) Rol Oynama: Yansılama içerir. Bu gerçekliğin bir biçimde ortaya konması ya da oyun mekânı ve olanakları içerisinde yeniden ifadesidir. Rol oynayan çocuk gerçeği yansılar. Bu noktada hayata dair çeşitli olasılıkların denenmesi söz konusudur ya da bir başka deyişle birey gerçekliğe dair kendince bir resim oluşturur (Çevik, 2005).

e) Doğaçlama: Belli bir hazırlık üzerine kurulan, büyük ölçüde grup dinamiğinden yararlanılarak oluşturulan rol oynamalar, oyunlar ve benzeri süreçlerdir. Doğaçlama, öğrenciye sosyal olaylardaki gerçeğe uygun davranışları canlandırması için fırsat verdiği gibi, gerçek yaşamda karşılaşacağı durumlara da hazırlıklı olması açısından geniş olanaklar sunar. Doğaçlama insanın davranışlarında önemli bir yönlendirici öğedir. Birbirini tanımayan iki insanın birbiri ile karşılaştıklarındaki davranışları bir tür doğaçlama olarak görülebilir. Demek ki doğaçlama, anında ortaya çıkan bir durum olmaktan çok, belli kural ve kalıplara göre değişen, değiştirilebilen davranışlar, oluşumlardır. Anında yaratılmış gibi görünse de belli hazırlık süreçlerini barındırır. Çocukların oyun oynamaları da bir tür doğaçlamadır. Çocuklar ilk başlarda hareket ederken ve konuşurken akıcı olmayabilirler.

Zamanla grubu tanır, kendilerine ve diğerlerine güvenleri artar, düşüncelerini sözlerle, hareketlerle rahat bir şekilde ifade ederler (Bayram, E. ve diğerleri, 1999).

Doğaçlamanın iyi ya da kötü olmasının ölçütü de inandırıcılıktır, yani izleyen kişiye inandırıcı gelip gelmemesidir. Doğaçlamada doğru-yanlış yoktur; etkili / ikna edici / inandırıcı olan, olmayan vardır. İzlediğimiz şey bizi inandırdı mı? Bunun için de klişeleri yıkmak gerekir. Doğaçlamada dramatik olanı yaratabilmek, çatışmayı sağlayabilmek önemlidir. Oynarken, malzeme uygunluğu önemlidir. Genç bir kadının erkek, çocuk ya da yaşlı rollerini inandırıcı biçimde oynaması zordur. Bu nedenle doğaçlama yaparken inandırıcı olabileceğimiz rolleri seçmeliyiz (Çevik, 2004).

Doğaçlama esas olarak iki temel tekniğe dayanır bunlar;

1. Sınırlandırılmış doğaçlama tekniği: Önceden tasarlanan bir yapıya sahiptir. Her şey konuşulmuş ve tek tek figürlerin ne yapacakları, kurgulanan öykünün nasıl gelişim göstereceği kabaca belirlenmiştir.

2. Özgür doğaçlama tekniği: Tamamen orada ve o anda yapılanın ortaya konmasına dayanır. Yani önceden hiçbir hazırlık yapmadan tamamen yaratıcılığa dayanan bir süreçtir (Çevik, K. ve Çevik, S. 2005).

Dramanın en temel bileşenleri “Tiyatro Ansiklopedisi”nde H.W. Nickel tarafından şöyle açıklanmıştır:

- Bedene Dayalı Oyunlar ve Alistirmaları
- Materyal Oyunları ve Alistirmaları
- İletişim ve Etkileşim Oyunları ve Alistirmaları
- Sözel Oyunlar ve Alistirmaları
- Grup Dinamiği Oyunları ve Alistirmaları
- Rol Oyunları ve Alistirmaları
- Doğaçlama
- B. Brecht'in Öğrenme ve Öğretme Oyunları
- Tiyatro (Çevik, 2006).

Drama süreci içinde çeşitli oyunlarda yer alabilir. Çocuk, oyunda ben, sen ve biz kavramlarını öğrenir. Paylaşma, yardımlaşma, yenme ve yenilmeyi yaşayarak öğrenir. Oyun kız ve erkek çocuklar arasındaki ayrımın, çekişmenin azalmasını sağlayabilir. Güven duyma, karar verme, iletişim kurma drama ile oyun arasında ki ortak noktalardır. Dramanın kökeninde oyun kavramı bulunduğu göre eğitimde dramada da kültürel ve evrensel oyunlardan yararlanılır (Bayram, E. ve diğerleri, 1999).

Drama ortamında materyaller, araç ve gereçlerin bulundurulması öğrencilerin çalışmalarını destekler. Kostüm, dekor kullanımına dikkat çekilmiş olur. Ayrıca öğrenci oyuna daha iyi konsantre olur, role girmesi kolaylaşır. Her türlü eşya drama malzemesi olarak kullanılabilir.

3. PROGRAMIN UYGULANMASINA İLİŞKİN İLKE VE AÇIKLAMALAR

1. Drama dersi öğretim programında, belirlenmiş kazanımların öngördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Öğretmen kazanımları gerçekleştirirken çevre özelliklerini, öğrenci grubunun ilgilerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini, hazır-bulunmuşluk düzeylerini ve dolayısıyla da ön bilgilerini dikkate almalıdır.

2. Öğretim programında, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma ve sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi gibi ortak becerilerin yanı sıra, Drama dersine ait empati kurma, bağımsız düşünebilme, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, grup ile çalışma, imgelem (hayal) geliştirme ve ifade etme becerileri yer almaktadır. Öğretmen dersi planlarken hazırladığı öğretimsel işlerin tümünde yukarıda belirtilen becerilerin bir veya uygun olan birkaç tanesinin kullanılabilmesi ortamlar oluşturmalıdır. Öğretmen sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler ile geliştireceği becerileri pekiştirmek için ödev veya projeler verebilir.

3. Programda yer alan değerleri, öğretmen yeri geldiğinde, etkinlikler içinde bu değerleri vurgulayan bölümler oluşturarak pekiştirmelidir.

4. Öğretmen, okulun bulunduğu çevre ve imkânları dikkate alarak programda örnek olarak verilen etkinlikleri aynen uygulayabilir ya da kendisi yeni etkinlikler geliştirebilir. Yeni etkinlikler geliştirilirken, kazanımlar ve farklı öğrenme stil ve zekâ türlerine sahip öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önüne alınarak aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler hazırlanmalıdır. Öğretmen bilgi dağıtıcı rolü yerine, öğrencilerinin anlam kurmalarına yardımcı rolünü benimsemelidir.

5. Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak, öğrencilerin millî duyarlılığı geliştirilmelidir. Öğretmen, Atatürk'ün "Türk, öğren, çalış, güven", "Ne mutlu Türküm diyene!" ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" gibi sözlerinden hareketle, Türklerin tarihte oynadıkları rolü; askerlik, idare, hukuk, bilim, fen ve sanat alanında insanlığa hizmetlerini göstermelidir. Öğrencilerin, Türk milletine, Türk bayrağına, Türk ordusuna ve vatanına hizmet eden kişilere sevgi, saygı ve takdir duygularını geliştirmelidir.

6. Öğretmen, etkinlik (tiyatro, sinema vb.) gezilerine önem vermelidir. Bu gezilerin her aşaması planlanmalı ve değerlendirilmelidir. Bu geziler aracılığı ile öğrencilerin sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri sağlanmalıdır.

7. Öğretmen, öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi, kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.

8. Öğretmen, kazanımların yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğretmen sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme sürecini de değerlendirmelidir. Değerlendirmede geleneksel yöntemlerle, alternatif değerlendirme yöntemleri birlikte kullanılmalıdır. Bu değerlendirme yöntemleri ve araçları; gözlem, performans ödevleri, görüşmeler, öz değerlendirme ölçekleri, vb.dir. Öğrenciler etkinlikler çerçevesinde, resim, poster, şiir gibi çalışmalar yapabilmeli ve bunlar aileleri ve çevreleriyle paylaşmak için sergilenmelidir.

9. Ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılmak amacıyla geliştirilen, örnek formlar yeri geldikçe öğretmen ve öğrenciler tarafından uygulanır. Bu formlar aynen kullanılabilmesi gibi öğretmen tarafından yeni formlar da geliştirilebilir.

10. Öğrenci düzeyi ve çevre etkenleri dikkate alınarak öğrenme-öğretme etkinliklerinde farklı ünitelerin birbirleriyle bağlantılı olan kazanımları birlikte ele alınabilecektir.

11. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde, kazanımların edinilmesine yardımcı olabilecek uygun görsel, işitsel ve basılı materyallerden yararlanılır.

12. Etkinlikleri planlarken, bir sonraki haftanın etkinlikleri dikkate alınarak planlama yapılması öğretmenin ve öğrencilerin hazırlığı açısından önemlidir.

13. Drama öğretmenin drama liderlik kurslarını tamamlamış olması ve oyun, oyunculuk, tiyatro, öykü kurgulama konularında kendini geliştirmiş olması önemlidir.

14. Etkinlikleri planlarken basitten karmaşığa doğru gidilmelidir. Etkinlik sürecinde dikkat yoğunluğu ve grup dinamiğinin aynı seviyede tutulmasına özen gösterilir. Etkinlikler öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanmalarını, geliştirmelerini sağlayacak şekilde planlanmalıdır.

15. Kazanımlar dikkate alınarak etkinlikler birkaç hafta ya da daha uzun süreli planlanabilir. Ele alınan konular doğrultusunda farklı teknikler kullanılabilir. Öğretmen farklı hedeflere ulaşmak için doğaçlamaları yeniden kurgulayabilir, ekleyip çıkarabilir. Çıkış noktası olarak planlanan olay grup dinamiğine göre değişebilir.

16. Etkinliklerde öncelikle özgür ve demokratik bir ortam yaratılmalı, etkinliğin sonucuna değil sürecine önem verilmelidir. Her öğrencinin düşüncesine aynı şekilde önem verilmelidir.

17. Drama öğretmeni yaratıcı düşünebilen, dilini doğru kullanan, grupla çalışabilen, değişime açık, hoşgörülü, çok iyi bir gözlemci ve yorumcu olması gerekir.

18. Bu çalışmalarda öğrencinin kendini başarılı hissetmesi önemlidir. Öğretmenin öğrencilerin yaptıklarını yargılamaması çok önemlidir. Ortaya çıkan sonuç olduğu gibi kabul edilmeli mükemmellik aranmamalıdır. Öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine fırsat verilmelidir.

19. Dramada bireyin sürece katılımı esastır. Bu nedenle derse devam edilmesi değerlendirmede dikkate alınmalıdır.

4. PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI

Bilgideki değişim ve gelişim, öğrenci profilinin de eğitim sürecinde değişime uğramasına etki etmektedir. Günümüz öğrenci profili, bilimsel ve akılcı düşünme becerisine sahip, araştırmacı ve sorgulayıcı, bilgiyi ezberleyen değil bilgiye ulaşabilen, bu bilgiyi kullanıp paylaşabilen, iletişim kurma becerilerine sahip, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilen, kendini gerçekleştirmiş ve bunun yanı sıra insanlığın ortak değerlerini de sahiplenmiş, yaratıcı, üretken, takım çalışmasına yatkın, öğrenmeyi öğrenmiş ve yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş bireyler olarak tanımlanabilir.

Öğrenci profilindeki değişim eğitim, öğretim sürecinde okula da yeni anlamlar yüklemektedir. “Öğrenci Merkezli Eğitim”, “Öğrenci Merkezli Okul” kavramları bu değişim ve gelişimin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Öğrenci merkezli eğitimin temel hedefi öğrenciyi merkeze alarak, birey olarak kendisinin ve sistemin ihtiyaç duyduğu değişim sürecini başlatmaktır.

Günümüzde bireylerden, doğru kararlar alıp uygulamaya geçmesi, yaratıcı düşünmesi, problem çözme yeterliğine sahip olması, öğrenmeyi öğrenmesi, ekip çalışmasına yatkın olması ve kendi kendini yönetebilmesi beklenmektedir. Öğrenci merkezli eğitim, öğrenmeyi öğrenmenin esas olduğu, her öğrencinin farklı zaman, tür ve hızda öğrenebileceğini benimseyen, düşünme becerilerini geliştirmenin yaratıcı düşünceyi geliştirdiğini kabul eden bir yaklaşımdır.

Öğrenci merkezli eğitimin öğrenci ve öğrenme süreci açısından on iki ilkesi ortaya konulmuştur (http://denizli.meb.gov.tr/mlokurs/_private/ome/02omeum.htm).

1. Öğrenmeyi öğrenmek esastır.

Öğrenme sürecinin doğası olarak öğrenme, bireyin kendi algıları, düşünceleri ve duygularından süzerek edindiği bilgi ve deneyimlerden anlamı keşfetmesi ve yapılandırması sürecidir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğrenmeyi öğrenmek esastır.

2. Her öğrenci öğrenebilir.

Her öğrenci, elde ettiği verilerden bir anlam yaratmak, bunu gözden geçirmek ve diğerleri için anlaşılır hâle getirmek üzere çaba gösterir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrenci öğrenebilir olarak kabul edilir.

3. Her öğrenci öğrenirken eski ve yeni bilgiler arasında özgün bağlantılar kurar.

Bilginin yapısı gereği her öğrenci daha derin bir anlama etkinliğini yapılandırmak için eski ve yeni bilgileri arasında özgün bağlantılar kurar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin yeni bilgi ile eski bilgileri arasında bağlantılar kurmasına önem verilir.

4. Düşünmeyi öğrenmek sorgulayıcı ve yaratıcı düşünceyi geliştirir.

Öğrenci, nasıl düşüneceğini plânlayıp, gözlemleyip, değerlendirerek, sorgulayıcı ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin düşünmeyi öğrenmesine öncelik verilir.

5. Başarabilme duygusu içsel güdülenmeyi sağlar.

Öğrencinin kontrol düzeyi, sorumluluk duygusu, hedefleri, ilgi alanları, yeterlilikleri ve beklentileri başarıma güdüsünü besleyen etmenlerdir ve güdüleme öğrenmeyi etkiler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin motivasyonuna önem verilir.

6. Öğrenme olumsuz deneyimlerle engellendiğinde zorlaşır.

Her öğrenci doğal bir öğrenme eğilimine sahiptir. Bu eğilim olumsuz deneyimlerle engellendiğinde öğrenme zorlaşmaya başlar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için onların bireysel farklılıklarını dikkate alan fırsatlar yaratır.

7. Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren ödevler öğrenciyi daha zorlarını başarabilmeye güdüler.

Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren, güdü artırıcı ve öğrenmeyi öğrenmeye yönelik ödevler öğrenciyi giderek zorlaşan ödevler yapmaya güdüler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ödevler her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için yaratılacak fırsatlardan biri olarak görülür.

8. Her öğrenci farklı zamanda farklı türde ve farklı hızda ilerleyerek gelişir.

Öğrenmenin gelişimsel doğasına bağlı olarak her öğrenci farklı zamanlarda, farklı gelişim adımları boyunca ilerleyerek gelişir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğretim etkinliklerinin ve ortamlarının plânlanmasında farklı öğrenme türleri ve hızları dikkate alınır.

9. Farklı özelliklerdeki öğrencilerin birbirleri ile etkileşimi öğrenmeyi kolaylaştırır.

Farklı özgeçmiş, ilgi ve değerlere sahip bireylerin birbirleri ile etkileşimi, öğrenmeyi kolaylaştırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde işbirliğine dayalı öğrenme gibi grup çalışmalarını ön plâna çıkaran öğretim stratejilerine ağırlık verilir.

10. Öğrenciler arasındaki olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır.

Öğrencilerin birbirine destek olması, ilgi ve saygı göstermesi gibi olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde grup çalışmaları ve sosyal etkinlikler öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin geliştirilebilmesi için yaratılacak fırsatlar olarak görülür.

11. Her öğrenci öğrenmeye karşı farklı yetenek ve eğilime sahiptir.

Her öğrenci kalıtsal olarak taşıdığı genler ve çevresel etmenlerin bir araya gelmesi ile şekillenir ve bu nedenle öğrenciler öğrenmeye karşı farklı yetenek, tercih ve eğilimlere sahiptir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde bu farklılıklar dikkate alınarak öğretim etkinlikleri çeşitlendirilir ve teknoloji ile desteklenir.

12. Her öğrenci yeni bilgileri kendi kalıplarına göre kavrayıp benzersiz bir anlama yaratır.

Her öğrenci yeni fikirleri inanç, anlama, yorumlama ve tutum süzgeçlerinden geçirerek işler ve benzersiz bir anlama yaratır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ölçme ve değerlendirme çalışmalarında her öğrencinin gelişiminde gösterdiği ilerleme dikkate alınır.

Öğrenci merkezli eğitim yaklaşımını temel alan etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesi sonucu öğrencilerde; merak uyandırma ve plânlama, araştırma ve keşfetme, çözümlenme ve derinleştirme, paylaşma ve yaşantıya uygulama basamaklarını özümseyerek yaşamlarının her aşamasında bilgiyi kullanma becerilerinin gelişmesi beklenmektedir.

Öğrenci merkezli eğitim öğrenciyi merkeze alır ve bu nedenle öğretmen çok önemlidir. Çünkü öğretmen, öğrencideki değişimi ve gelişimi destekleyen en önemli kişidir. Öğrenci merkezli eğitimde öğretmen;

- Açık fikirlidir.
- Çağdaştır.
- Yenilikleri takip eder.
- Öğrencileri için eğitim ortamını en iyi şekilde hazırlar.
- Eğitim teknolojilerini etkin olarak kullanır.
- Öğrencilerinin bireysel farklılıklarını dikkate alır ve onların ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılar (<http://uretim.meb.gov.tr/EgitekHaber/s84/yazarlar/Oguz.htm>).

Öğretmenler bütün öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmak için gerekli koşulları oluşturmalıdır. Nitekim öğretmenin oluşturduğu sınıf ortamının öğrencinin öğrenmeye karşı tutumunda ve güdülenmesinde etkisi büyüktür.

Aynı şekilde öğrenci merkezli eğitimde yönetici, öğretmen, öğrenci, aile, okul çalışanları ve çevre süreç içerisinde önemli bir yer alır. Eğitim ile ilgili sorunların çözümlenmesi için okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğrencilerin, ailenin eğitim içerisinde etkin bir biçimde görev alması beklenmektedir. Ailenin, çocuğun eğitime katılımı; okula giderek, okulda yapılan etkinliklere aktif olarak katılarak, çocuğa zihinsel olarak uyarıcı ortamlar hazırlayarak ve bilişsel gelişimi için anlamlı materyaller sağlayarak gerçekleştirilir.

Geliştirilen Drama dersi öğretim programında konular, öğrencilerde drama bilinci oluşturacak nitelikte ele alınmış, program, kazanımlar ve öğretim etkinliklerine dayalı olarak düzenlenmiştir. Programda bilgi, beceri, değer ve tutum açısından denge gözetilmiş, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin yaşantıları dikkate alınmıştır. Program sadece sınıf içi değil sınıf dışı etkinlikleri de kapsamaktadır. Program yaklaşımı; öğrenme-öğretme süreçleri, ölçme-değerlendirme metotları ile öğretmen ve öğrencinin rolüne bakış açısından ve ortaya koyduğu aktif sınıf kültürüyle yeni bir yaklaşımı kapsamaktadır.

Dramanın diğer tekniklere oranla üstünlüğü çok sayıda duyuya aynı anda etki edebilme özelliğidir. Drama etkinlikleri hem görsel, hem işitsel, hem dokunmaya ilişkin, hem de kinestetik uyarıcılar sağlayabilme özelliğine sahiptir (Çimen ve Büten, 2003).

Drama dersi öğretim programında kazanımlar; birçok zihinsel beceriyi vurgulamakta, öğrenme süreçlerinde ise aktif öğrenme yöntemlerinin ve öğretimsel işlerin kullanımını gerektirmektedir. Programda bu yöntemlerin kullanıldığı örnek etkinliklere yer verilmiştir. Öğretmenler programda önerilen etkinliklerin yanı sıra kazanımlarda öngörülen bilgi, beceri, değer ve tutumları kazandırmada farklı etkinlikler de planlayıp uygulayabilirler.

5. PROGRAMIN YAPISI

Drama dersi öğretim programı, genel amaçlar, temel beceriler, değerler ve tutumlar, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalardan oluşmaktadır.

5.1. Genel Amaçlar

Bu program öğrencilerin;

- Özbilinç ve özyönetimini geliştirmelerini,
- Özgüven kazanarak kendilerini doğru ifade etmelerini,
- Drama yoluyla yaratıcılıklarını ve estetik duygularını geliştirmelerini,
- Algı alanını genişletip, ilgi ve yeteneklerini geliştirmelerini,
- Kendileri ve çevreleri ile iletişim ve etkileşim kurmalarını,
- Drama yoluyla anlama, anlatma, dinleme ve imgelem gücünü geliştirmelerini,
- Gözlemlerini, izlenimlerini, duygularını ve imgelemlerini drama tekniklerini kullanarak ifade etmelerini,
- Kendi bedenine, duygularına, düşüncelerine ve çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı ve bilinçli olmalarını,
- Drama yaşantısının somut olarak duyumsanmasıyla evrensel, toplumsal, moral, soyut ve etik kavramları anlamlandırmalarını,
- Drama etkinliği ile grup heyecanı, işbirliği ve grup dinamizmi kazanmalarını,
- Empati kurma, doğaçlama ve rol oynama becerilerini geliştirmelerini,
- Araştırma istek ve duygusunu geliştirmelerini,
- Oyun oynayarak ruhsal ve bedensel açıdan rahatlamalarını

amaçlamaktadır.

5.2. Temel Beceriler

Günümüz eğitim ve öğretim anlayışında bilgiyi olduğu gibi almak yerine, bilgiyi bulma, kullanma ve bilgiyi yapılandırma ön plana çıkmıştır. Beceri, öğrencilerde, öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu program ortak becerileri kazandırmanın yanında, alana özgü olarak geliştirilen becerileri kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler aşağıda gösterilmiştir. Bu becerilere, üniteler göz önünde bulundurularak, doğrudan verilecek beceri olarak programda yer verilmektedir.

Drama dersi öğretim programında yer verilen ortak becerilerin yanında drama alanına ait alt becerilerin kazandırılması da esas amaçlardan biridir. Drama alanında belirlenen beceriler; öğrencilerin yaşamlarında ve mesleklerinde kullanabilecekleri nitelikte belirlenmiştir.

Bu beceriler empati kurma, bağımsız düşünebilme, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, grup ile çalışma, imgelem (hayal) geliştirme ve ifade etme becerisidir. Drama dersi konularının hemen hemen hepsinde farklı düzeylerde kullanılabilen bu beceriler, kazanımların içeriğinin gerektirdiği şekilde, kazanımlara entegre edilerek verilmiştir. Bu şekli ile öğretim sürecinde kazanımın gerektirdiği beceriler kazanımla birlikte verilmelidir.

Programla ulaşılması beklenen ortak beceriler şunlardır:

- Eleştirel Düşünme
 - Yaratıcı Düşünme
 - İletişim
 - Araştırma-Sorgulama
 - Problem Çözme Becerisi
 - Bilgi Teknolojilerini Kullanma
 - Girişimcilik
 - Türkçe'yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma
- (http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm)

Programla ulaşılması beklenen alana özgü beceriler ise şunlardır:

Empati Kurma Becerisi

Empati, bir insanın kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır. Empati kuran kişinin zihninde oluşan empatik anlayışı, karşısındaki kişiye iletebilmesi gerekir. Karşımızdaki insanlara empatik tepki vermenin başlıca iki yolu; yüzümüzü, bedenimizi kullanarak ve sözlü olarak onu anladığımızı ifade etmektir (Dökmen, 2003). Empati kurma bireyde anlayış ve duyarlılığı geliştirir. Birey drama etkinliklerinde doğaçlamalar ve rol oyunları ile farklı karakterlerle empati kurma becerisini geliştirir. Bu da sosyal duyarlılığın artmasını sağlar.

Bağımsız Düşünebilme Becerisi

Bireyin kendisini kısıtlamadan, özgürce düşünerek, düşündüklerini ifade etme becerisidir. Drama bir grup çalışmasıdır. Her bireyin grup çalışması, grupsal yaratım sürecinde önemli bir yeri vardır. Dramanın her aşamasında katılımcılar kendilerini özgürce ifade ederler. Grup çalışmalarında yaratım süreci bireylerin düşüncelerini bağımsızca ifade etmeleri ile gerçekleşir. Drama bağımsız düşünme ve düşündüğünü eyleme dönüştürme için katılımcılara fırsatlar verir.

Beden Dilini Kullanma Becerisi

Beden dili insanların ilk anlaşma aracı ve ilk dili olmuştur. Bedenleri dili aracılığıyla insanlar duygularını, düşüncelerini, isteklerini, ihtiyaçlarını ve ruhsal zenginliklerini başka insanlarla paylaşmışlardır. Eğer beden dilimize önyargısız ve cesaretle yaklaşırsak birçok görüşme ve karşılaşmanın sonucunu başarılı kılmamız mümkün olur. Gerçek duygu ve düşüncelerimizi kelimelerin arkasına gizlemek belki mümkündür, ama beden dilimizi gizlememiz çok kere mümkün değildir, beden esastır (<http://www.sosyalhizmetuzmani.org/bedendiliteorisi.htm>).

Drama etkinliklerinde birey kendi bedeni ile iletişim kurar, keşfeder, bedeninin farkına varır kendisini daha iyi ifade etmesini sağlar. Bedene dayalı çalışmalar, doğaçlamalar, rol oyunları ile başkalarının beden dilini çözümler.

Drama Tekniklerini Kullanabilme

Doğaçlama bir hazırlık ya da senaryoya dayanmaksızın, o anda var olan, tekrarlanamayan, doğal bir biçimde kendiliğinden oluşarak akan davranışlar dizgesidir. O halde doğaçlama çalışmalarının, öğrencilerin, yaratıcılıklarını ve tam ve doğru konuşma becerilerini geliştirdiği söylenebilir. Rol oyunları doğaçlamanın bir alt basamağıdır. Rol oyunları ve doğaçlama becerisi ile birey empati kurar, gözlem yapar ve gözlemi bedeniyle yansıtır. Drama eğitimi alan bir öğrenci rol oynama ve doğaçlama başta olmak üzere diğer drama tekniklerini kullanabilir.

Grup ile Çalışma Becerisi

Grup ile yapılan drama etkinliklerinde grup ile çalışma becerisi gelişir. Dramada grup ile birlikte üretme, düşünceleri paylaşma, tartışma, yaşama süreci vardır. Grup çalışmasında her bireyin önemli bir yeri vardır. Grup dinamiğinin oluşmasında bireylerin rolü büyüktür. Drama bireyin kendisi iletişimini sağladığı gibi bireyin diğer insanlarla etkileşim kurmasına, işbirliği yaparak kolektif çalışma ortamı yaratır. Grup içindeki bireyler birbirini dinlemeyi, farklılıkları kabul etmeyi, saygı duymayı ve ortak çalışma becerisi kazanır.

İmgelem (Hayal) Geliştirme ve İfade Etme Becerisi

Algı, bellek ve imgelem zekâyla doğrudan ilgili bu yetilerin üçüne birden sahip olan tek canlı insandır. Algı şu an yerinde duran bir nesnenin fark edilidir. Bellek geçmişteki olguları, imgelem ise şu an yerinde bulunmayan nesnelere canlandırır beynimizde. İmgelem, yaşadığımız dünyayı bir aşma isteğidir. Dünyaya yukarıdan bakabilme, sınırları geçme, gerçek ile gerçeküstü, olağan ile olağandışı arasında rahatça gezinebilme özgürlüğüdür. İmgelem, sanatçıların, şairlerin, müzisyenlerin zaman zaman ufuk sahibi yöneticilerin kullandığı düşsel bir koridordur. Yaratıcı fikirlere, parlak buluşlara ve ölmez eserlere genellikle bu koridordan ulaşılır (Halıcı,2000).

İmgelem çocuğun zihinde bir takım semboller canlandırma yetisi ile başlar ve zamanla bölük pörçük imgeler bütünleşmeye ve çocuktaki zihinsel etkinliğin bir çerçevesi haline gelmeye yönelir. İmgelem gücü ile semboller ortaya çıkmakta ve dağınık parçalar bir araya gelerek bütünleşmektedir (San,1979).

İmgelemede, yaratıcılık gibi geliştirilebilir. Drama eğitimi birey imgelem gücünü geliştirir ve imgelemlerini ifade ederek paylaşır.

5.3. Değerler ve Tutumlar

Değer, toplumun varlığını, işleyişini, devamını sağlamak ve sürdürmek için doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, ahlaki ilke ve inançlardır. Drama dersi öğretim programının diğer önemli unsurunu da tutumlar ve değerler oluşturmaktadır. Program eğitim, öğretim sürecinde aşağıdaki değerleri de kazandırmayı önemsemektedir:

- Dayanışma
- Hoşgörü
- Sevgi
- Saygı
- Duyarlılık

- Vatanseverlik
- Barış
- Estetik
- Sorumluluk
- Paylaşıcılık
- Özbilinç
- Özyönetim
- Özgüven

5.4. Üniteler

Drama dersi on ünite çerçevesinde yapılandırılmıştır.

- Ünite 1: Güzel Sanatlar ve Drama
- Ünite 2: Tanışma ve Bireysel Özellikler
- Ünite 3: İletişim ve Etkileşim
- Ünite 4: Grup İletişimi ve Etkileşim
- Ünite 5: Duyu Çalışmaları ve Duyular
- Ünite 6: Bedene Dayalı Oyunlar
- Ünite 7: Materyal Oyunları
- Ünite 8: Kendini ve Başkasını Anlamanın Yolları: Empati
- Ünite 9: Diğer Sanat Alanlarında Dramanın Kullanımı
- Ünite 10: Rol Oyunları Alıştırmaları

Ünitelerin içerikleri aşağıda yer almaktadır.

Ünite 1: Güzel Sanatlar ve Drama; Bu ünite, güzel sanatların dallarına ve drama dersine genel bir giriş yapılarak, dramanın tanımı, tarihsel gelişimi, temel kavramları ve teknikleri, dramanın diğer alanlarla ilişkisi açıklanacaktır. Bu ünite, görsel materyaller, drama ile ilgili kaynaklar kullanılabilir..

Ünite 2: Tanışma ve Bireysel Özellikler; Bu ünite öğrenci; ısınma alıştırmaları ile kendi bedenini, tanışma oyunları ile grup arkadaşlarının bireysel özelliklerini, eş zamanlı çalışmalar ile grup olma ve grup dinamiği kavramlarını ve mekân çalışmaları ile mekânı öğrenecektir. Çünkü drama bir grup çalışması olduğu için grup üyelerinin birbirini tanıması ve grup dinamiğinin gelişmesi önemlidir.

Ünite 3: İletişim ve Etkileşim; Bu ünite, bireyler arasında iletişim ve etkileşimin gelişebilmesi için güven geliştirici ve eş zamanlı çalışmalar yapılır ayrıca diyalog çalışmaları ile role hazırlanılır.

Ünite 4: Grup İletişimi ve Etkileşim; Bu ünite, grup içi ve gruplar arası iletişim ve etkileşimi sağlamak, yaratıcılığını geliştirmek için; grup oyunları, ayna çalışmaları, öykü oluşturma ve sınırlandırılmış doğaçlama çalışmaları yapılır.

Ünite 5: Duyu Çalışmaları ve Duyular; Bu ünite öğrencinin, kendi bedenini ve duyularını algılayarak çok yönlü kullanabilmesi ve bedenini kontrollü kullanabilmesi için duyu oyunları ve devinim çalışmaları yapılır.

Ünite 6: Bedene Dayalı Oyunlar; Bu ünite de öğrencinin beden dilini doğru kullanması ve çözümlemesi, estetik anlayışını, yaratıcılığını ve grup bütünlüğünü fark edebilmesi için, bedene dayalı çalışmalar, donuk imge (duygu, duruş, diyalog) ve bedene dayalı doğaçlama çalışmaları yapılır.

Ünite 7: Materyal Oyunları; Bu ünite de öğrencinin bedene dayalı (sözsüz) anlatımını, hayal kurma ve ifade etmesini, el becerisi ve yaratıcılığını geliştirmesi için, materyal oyunları, sözsüz anlatım çalışmaları, nesne ve atık materyal çalışmaları yapılır. Nesne ve kukla çalışmalarında öykü kurgulanıp oynanır..

Ünite 8: Kendini ve Başkasını Anlamanın Yolları: Empati; Bu ünite de öğrencinin kendini başkasının yerine koyabilmesi yani empati kurabilmesi için, duygu çalışmaları, analizler, anı çalışmaları yapılır. Analizlerde fotoğraf, resim heykel vb. kullanılır.

Ünite 9: Diğer Sanat Alanlarında Dramanın Kullanımı; Bu ünite de öğrencinin konuştuğu dile hâkim olması, beden dilini kullanırken doğru tonlama yapabilmesi ve diğer alanlarda drama unsurlarını kullanabilmesi için ritim, dil becerisi çalışmaları, canlandırmalar ve doğaçlamalar yapılır. Sanat eserlerinden yeni kurgular geliştirilir.

Ünite 10: Rol Oyunları Alıştırmaları; Bu ünite de öğrencinin yaşamdaki rolleri fark etmesi, farklı rolleri ve bakış açılarını çözümlemesi, dikkatini geliştirebilmesi için, dikkate dayalı oyunlar, rol oyunları ve alıştırmaları yapılır. Sınırlandırılmış doğaçlamalar yapılır.

6. ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ

Hayat boyu öğrenen, edindiği bilgi ve beceriyi hayata geçiren fertlerin yetiştirilmesinde öğretim yöntem ve teknikleri de büyük önem taşımaktadır. Çağın gerektirdiği donanımlara uygun hedefler belirlenmiş olsa bile bu hedefleri tamamen geleneksel yöntemlerle gerçekleştirmek mümkün değildir. Öğrenme süreçlerinde öğrencilerin düşünmelerini, araştırmalarını, sorun çözmelerini ve edindikleri bilgi ve beceriyi yeniden yapılandırıp hayata geçirmelerini destekleyen yöntem ve teknikler işe koşulmalıdır.

Öğrenci merkezli öğrenme ortamlarında öğretmenin rolünün sınıflardaki geleneksel rolünden farkı; kendi kararlarını uygulamak yerine öğrencilere yol göstermek, önerilerde bulunmak, gerekli durumlarda açıklama yapmak, fikir vermek, rehber olmak ve onların gelişimlerini gözlemektir. Örneğin, öğretmen hangi öğretimsel işin yapılacağı ya da hangi kaynağa bakılacağı konusunda fikri olmayan öğrenciye çeşitli işler ya da kaynaklar önerebilir. Öğrencinin gelişmesinde sorunlarla karşılaşıldığında önlem almak da öğretmenin sorumluluğundadır. Burada söz konusu olan öğretmenin öğrenciye kendi kararlarını kabul ettirmesi, onun öğrenmesi ile ilgili kararları onun yerine almamasıdır. Öğretmen bilgi aktarıcı, karar verici olmak yerine öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırmalıdır. Bilgi ile öğrenci arasında arabuluculuk rolünü üstlenmelidir.

Tablo: Öğretmen ve Öğrenci Merkezli Eğitimin Karşılaştırılması

	Öğretmen Merkezli	Öğrenci Merkezli
Sınıfta etkinlik	Öğretici	Etkileşimli
Öğretmenin rolü	Bilgi verici, daima uzman	Katılımcı, bazen öğrenci
Öğrencinin rolü	Dinleyici, daima öğrenci	Katılımcı, bazen uzman
Ders ağırlığı	Bilgiler	İlişkiler
Bilgi kazanımı	Hatırlama ve ezber bilginin birikmesi	Sorgulama ve buluş, bilgilerin yeni bilgilere dönüşümü
Başarı göstergesi	Miktar	Kalite
Ölçme	Normlara göre	Ölçütlere göre
Teknoloji kullanımı	Tekrar ve uygulama	İletişim, katılım, bilgiye erişim

(Kaynak: Dwyer, 1994)

<http://www.cndp.fr/collecie/pdf/clasbran.pdf>

Öğrenci merkezli eğitim için yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve bunun sınıfta uygulanması, planlamanın en önemli bölümlerindedir. Öğrenci özellikleri doğru belirlendiğinde ve planlama aşamasına katılımı sağlandığında hedeflere ulaşmak daha kolay olacaktır. Öğrenci merkezli eğitim için benimsenen ilkeler, değerler ve hedefler yöntem teknik ve stratejilerin belirlenmesinde temel oluşturmaktadır. Bu teknik, bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütün olarak tanımlanabilir. Yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde etkili olan bazı faktörler vardır. Bunlar: Ulaşılabilecek hedefler, öğretmenin yöntem konusundaki becerisi, içeriğin yapısı, süre, maliyet, kullanım kolaylığı, öğrenci sayısı, derslik ve büyüklüğü, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi vb. olarak sıralanabilir (Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli, 2004).

Çağdaş yöntemlerde öğrenci; öğrenme sürecine aktif olarak katılmaktadır. Burada öğretmenin rolü; öğrencinin öğrenmesinin kolaylaştırmak için ona rehberlik etmek, öğrencinin öğrenim sürecine katılımını sağlamak için gerekli önlemleri almak ve öğrenciyi sürekli güdülemektir. Öğretmenin ana görevi, öğrenme kaynağı ile öğrencinin doğrudan etkileşimini sağlamak ve gereksinim duyduğunda ona rehberlik etmektir. Bunun nedeni, öğretmenin öğrenciye ne sunduğundan çok öğrencinin ne yaptığı görüşünün benimsenmesidir.

Programda verilen etkinlikler birer öneri niteliğindedir. Öğretmen, bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya ekleme ve çıkarmalar yapabilir. Bunun dışında başka etkinlikler de geliştirebilir. Etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Örneğin, öğrencinin sadece okuyarak veya öğretmeni dinleyerek bilgi edinmesi veya beceri geliştirmesi yerine; sınıfta arkadaşlarıyla tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, başka arkadaşlarına aktararak öğrenme sürecine etkin olarak katılması amaçlanmaktadır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenlerle karşılıklı iletişime ve etkileşime girmelerini, birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular sormalarını, araştırma yapmalarını sağlayıcı etkinliklere yer verilmiştir.

7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme, eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitim sürecinde programların istenilen başarıyı gösterip göstermediği, öğrencilerden beklenen bilgi, beceri ve tutumların gelişip gelişmediği, ölçme ve değerlendirme yoluyla tespit edilir. Ölçme ve değerlendirme ile eğitim ve öğretim sürecinin sürekli izlenmesi her aşamada ortaya çıkan sorunları tespit ve düzenleme imkânı verir.

Ölçme: Nesnelere, olgularda ya da bireylerde bulunduğu düşünülen özelliklerin gözlemlenip gözlem sonuçlarının sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir (Turgut, 1987; Yıldırım, 1999). Ölçme, öğrencilerin neleri bildikleri, neleri yapabildikleri hakkında bilgi toplamak olarak da tanımlanabilir.

Değerlendirme: Gözlem sonuçlarının bir ölçütle veya ölçütler takımıyla kıyaslanıp bir karara varılması işidir (Baykul, 1999; Yıldırım, 1999).

En genel anlamı ile ölçme, bir nesneye ilişkin gözlemlerin sayı ve sembollerle ifade edilmesi, değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak, ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma sürecidir.

Ölçme ve değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, eğitimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı, sistematik bir süreçtir. Ölçme ve değerlendirmenin amaçları genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrenci başarısını gözlemlemek
- Okulun başarısını gözlemlemek
- Anne-babalara bilgi verebilmek
- Öğrenciler için sınıf geçme ve mezuniyet konularında karar verebilmek
- Öğretim sürecinin verimliliği hakkında yorumlar yapabilmek

Programda, değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Ölçme ve değerlendirme öğrencinin gerçek yaşamla kendi bilgileri arasında ilişki kurmasını ve karşılaştığı problemlere farklı çözüm yolları üretebilmesini gerektirir.

Öğretmenlerin, öğrencilerin başarısını değerlendirmede birkaç yöntemi birlikte kullanması gerekir. Bu durum her öğrenciye ne bildiğini gösterme konusunda bir şans tanır. Öğretmenin de birkaç aracı birlikte kullanarak öğrencinin ne bildiğini ve ne yapacağını bilmesi bu konuda kendine daha fazla güven duymasını sağlayabilir. Drama dersi öğretim programında değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Hazırlanmış olan programda değerlendirme, öğrencilerin neyi bilmediğini değil, ne bildiklerini belirlemeye yarayan bir araçtır. Bu amaçla öğretmenler programda yer alan gözlem, görüşme, performans ödevleri, öz değerlendirme formları, öğrenci ürün dosyaları (portfolyo), projeler, posterler vb. araç ve yöntemleri kullanarak öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandırıldığını ve üst zihinsel becerilerinin ne kadar geliştiğini öğrenim süreci içinde değerlendirirler.

Drama dersi için yapılacak değerlendirme etkinliklerinde, öğrencilerin programın tüm boyutlarında sağladığı gelişme ve başarı ölçülmeye ve kaydedilmeye çalışılır. Öğretmenler, öğrencilerin programla ilgili bilgi, beceri, değer ve tutumlara yönelik eksiklerini belirlerken, bireysel gelişimlerini izlerken, karşılaştıkları zorlukları tanımlarken, öğrencileri öğrenmeye ve becerilerini geliştirmeye özendirirken değerlendirme yaparlar. Böylece, değerlendirme öğrencilerin eğitiminde geliştirici bir rol oynar. Öğrencilerin öğrenmesi ve gelişimiyle ilgili elde edilen bilgiler, öğretmenler tarafından kullanılabilceği gibi öğrencinin kendini değerlendirmesine ve kişisel hedefler belirlemesine de yardım eder.

Drama dersi öğretim programı, yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, araştırma, girişimcilik gibi ortak becerilerin yanında, empati kurma, bağımsız düşünebilme, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, grup ile çalışabilme, imgelem (hayal) geliştirme ve ifade etme becerileri gibi drama eğitimi becerileri geliştirmesi bakımından öğrencinin eğitimine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu amaçla, geliştirilen Drama dersi öğretim programında, eğitim–öğretim sürecini destekleyici nitelikte çeşitli ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmiştir.

Öğretmenler programda verilen ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini ya da bunlardan esinlenerek ünitelerdeki kazanımlara uygun ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri geliştirerek kullanabilirler. Örneğin, derslerin işlenişi sürecinde öğrencilerin yapılan etkinliklere katılma düzeylerini belirlemede gözlem formlarından, grup etkinliklerine katılmalarını belirlemede grup değerlendirme formlarından ya da üniteler sonunda öğrencilerin hangi becerilere sahip olduklarını kendilerinin belirleyebilmeleri için öz değerlendirme formlarından yararlanabilir. Öğretmenlerin etkinliklere yönelik olarak kullanacağı değerlendirme araç ve yöntemleri öğrencilerin gelişimlerini değerlendirmelerinde ve alacakları kararlarda önemli ipuçları verecektir.

8. DRAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELER VE SÜRELERİ

ÜNİTELER VE SÜRELERİ

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
GÜZEL SANATLAR VE DRAMA	4	2	7
TANIŞMA VE BİREYSEL ÖZELLİKLER	5	5	14
İLETİŞİM VE ETKİLEŞİM	4	3	8
GRUP İLETİŞİMİ VE ETKİLEŞİM	4	3	8
DUYU ÇALIŞMALARI- DUYULAR	4	3	8
BEDENE DAYALI OYUNLAR	5	4	11
MATERYAL OYUNLARI	4	3	8
KENDİNİ VE BAŞKASINI TANIMA YOLLARI: EMPATİ	5	4	11
DİĞER SANAT DALLARINDA DRAMANIN KULLANIMI	4	4	11
ROL OYUNLARI VE ALIŞTIRMALARI	5	5	14
TOPLAM	44	36	100

DRAMA DERSİ ÜNİTELER VE AÇILIMLARI

ÜNİTE 1: GÜZEL SANATLAR VE DRAMA

1. Güzel Sanatların Dalları
2. Drama Nedir?
3. Dramanın Tarihsel Gelişimi
4. Dramada Kullanılan Temel Kavramlar
5. Dramanın Diğer Alanlarla İlişkisi

ÜNİTE 2:TANIŞMA VE BİREYSEL ÖZELLİKLER

1. Fiziksel Isınma
2. Tanışma Oyunları
3. Eş Zamanlı Çalışmalar (Duygu Ve Duruş)
4. Bireysel Özellikleri Tanıma
5. Mekânı Tanıma

ÜNİTE3: İLETİŞİM VE ETKİLEŞİM

1. Dikkat Geliştirici Oyunlar
2. Güven Çalışmaları
3. Eş Zamanlı (Duygu-Duruş-Diyalog)
4. Diyalog Çalışmaları

ÜNİTE4: GRUP İLETİŞİMİ VE ETKİLEŞİM

1. Grup Oyunları
2. Ayna Çalışmaları
3. Öykü Oluşturma
4. Sınırlandırılmış Doğaçlamalar

ÜNİTE5: DUYU ÇALIŞMALARI- DUYULAR

1. Devinim Alıştırmaları
2. Duyu Oyunları
3. Duyulara Dayalı Öykü Oluşturma

ÜNİTE 6: BEDENE DAYALI OYUNLAR

1. Çocuk Oyunları
2. Bedene Dayalı Alıştırmalar
3. Donuk İmge (Duygu Ve Duruş)
4. Donuk İmge (Duygu- Duruş Ve Diyalog)

ÜNİTE 7: MATERYAL OYUNLARI

1. Materyal Oyunları (Çocuk Oyunları)
2. Beden Diline Yönelik Alıştırmalar
3. Nesne Çalışmaları
4. Artık Materyal Çalışması

ÜNİTE 8: KENDİNİ VE BAŞKALRINI ANLAMANNIN YOLLARI: EMPATİ

1. Duygu Alıştırmaları
2. Empati Çalışmaları
3. Anılara Dayalı Çalışmalar

ÜNİTE 9: DİĞER SANAT DALLARINDA DRAMANIN KULLANIMI

1. Devinim Ve Ritim Alıştırmaları
2. Dil Becerine Yönelik Oyunlar
3. Diğer Sanat Dallarında Drama

ÜNİTE 10: ROL OYUNLARI ALIŞTIRMALARI

1. Role Hazırlık Oyunları
2. Sınırlandırılmış Doğaçlama Çalışmaları
 - a. Mekan
 - b. Zaman
 - c. Tema

9. ORTAÖĞRETİM ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ DRAMA DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI

SINIFI	A4	B5
12	6-8	8-10

10. PROGRAMDA KULLANILAN SEMBOLLER

 Sınıf-okul içi etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin (grup çalışması, çalışma kâğıdı doldurma, görsel materyal okuma, sanal alan gezisi, slayt/film izleme, dinleti vb.) sınıf içinde yapılacağını gösterir.
 Okul dışı etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin (araştırma, grup çalışması, proje çalışmaları, konser/sergi vb. etkinlikleri) tamamının veya bazı aşamalarının ev, kütüphane ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılabileceğini gösterir.
[!] Uyarı	Bu sembol, ilgili üniteye doğrudan verilecek beceri ve değer ifadelerini, işlenecek konuların sınırlarını, kullanılması önerilen araç-gereç ve dikkat edilmesi gereken noktaları gösterir.
 İnceleme gezisi	Bu sembol, ilgili etkinliklerin okul dışında inceleme ve araştırma gezileriyle yapılabileceğini gösterir.
 Ders içi ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili kazanım(lar)la/üniteyle ilişkilendirilebilecek diğer dersleri gösterir.
 Diğer derslerle ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili üniteyle iş birliği yapılabilecek diğer derslerin adını gösterir.
 Ölçme ve değerlendirme	Bu sembol, eğitim öğretim sürecinde yapılabilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerini göstermektedir. Belirtilen ölçme ve değerlendirme etkinlikleri öneri niteliğindedir.

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
GÜZEL SANATLAR VE DRAMA	Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;	 Sergi, müze, tiyatro vb. etkinlikleri içeren görsel ve işitsel materyaller izlenir (1. kazanım).	 Grup olarak bir sanat etkinliğine gidilerek gözlemler paylaşılır (1. kazanım).
	1. Güzel sanatların dallarını tanıır.	 / Dramanın tarihsel gelişim sürecini araştırmaları istenir (2. kazanım).	[!] Dramanın dünyadaki (J. Dewey, J. Locke, H.Finlay-Johnson, P. Sade, W.Ward, D. Heathcote, V.Spolin, B.Way, G.Bolten...) ve ülkemizdeki (İ.H. Baltacıoğlu...) öncülerinin çalışmalarından yararlanır (2.kazanım).
	2. Dramanın tarihsel gelişimini özetler.	 Drama ile ilgili temel kavramlar (yaratıcılık, iletişim, etkileşim, doğaçlama, rol oynama vb.) ve drama teknikleri (Oyun ve tiyatro teknikleri) anlatılır (3. kazanım).	[!] Drama ile ilgili temel kavramları ve aralarındaki farkları vurgulanır (3.kazanım).
	3. Dramada kullanılan oyun ve tiyatro tekniklerini açıklar.	 / Öğrenciler bildiği çocuk oyunlarını sınıf ortamında aktarır. Buradan hareketle oyun ile drama arasında ilişki kurulur (3. kazanım).	[!] İmkânlar ölçüsünde dramanın diğer alanlarda kullanımı konusunda uzmanlar davet edilerek bilgi aktarımı sağlanır (4.kazanım).
4. Dramanın diğer alanlarla ilişkisini belirler.	 Dramanın diğer alanlarla (Tiyatro, eğitim, güzel sanatlar) ilişkisi görsel ve işitsel materyaller üzerinde incelenir (4. kazanım).	[!] Bu ünite ile öğrencilerin estetik, paylaşımcılık ve sorumluluk değerlerine ulaşması beklenir. [!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, bağımsız düşünebilme becerisi ve grup ile çalışabilme becerilerini kazanması beklenir. Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme formundan yararlanılabilir.	

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
TANIŞMA VE BİREYSEL ÖZELLİKLER	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Bedensel açıdan kendisini ve karşısındakini tanır.</p> <p>2. Grup üyeleri ile tanışır.</p> <p>3. Grup dinamiğini keşfeder.</p> <p>4. Başkaları ile benzerliklerini ve farklılıklarını keşfeder.</p> <p>5.Çalışma mekânının nasıl kullanılacağını belirler.</p>	<p> Fiziksel ısınma alıştırmaları (Yürüyerek ısınma, ikili- üçlü eşleme, elma toplama vb.) yapılır (1. kazanım).</p> <p> Tanışma oyunları (Hareket ile isim söyleme, top ile tanışma vb. oyunlar) oynanır (2. kazanım).</p> <p> Eş zamanlı, duygu ve duruş çalışmaları yapılır. Öfkeli, kızgın, yaşlı, çocuk yürüyüşleri vb. yapılır (3. kazanım).</p> <p> Bireysel özellikler paylaşılır. Sevdiğimiz / sevmediğimiz şeyler, doğum tarihi, doğum yeri vb. kişisel bilgiler oyun ya da alıştırmalarla paylaşılır (4. kazanım).</p> <p> Mekânı tanımaya yönelik çalışmalar yapılır. Fotoğraf çekme tekniği ile mekân belirlemesi, nesi var, mekan betimlemeleri vb. yapılır (5. kazanım).</p>	<p>[!] Alıştırmalar, dramada seçilen konuya ön hazırlık niteliğinde belirlenir (1. kazanım).</p> <p>[!] Bütün öğrencilerin oyuna katılımı sağlanır (2. kazanım).</p> <p>[!] Grup dinamiğinin oluşmasında, grubun ortak hareket edebilmesi gözlenir (3. kazanım).</p> <p>[!] Bireysel özelliklerin paylaşımından önce grup dinamiği çalışmaları yapılır (4. kazanım).</p> <p>[!] Mekânda gözlem yapılır (5. kazanım).</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin sevgi, saygı, paylaşımcılık, özbilinç ve özgüven değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, beden dilini kullanabilme, drama tekniklerini kullanabilme, imgelem geliştirme ve ifade etme ve grup ile çalışabilme becerilerini kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme formundan yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İLETİŞİM VE ETKİLEŞİM	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Duygusal ve bedensel açıdan kendisini tanır.</p> <p>2. Grup arkadaşlarına güven duyar.</p> <p>3. Grup ile eşgüdüm içinde çalışarak koordinasyon yeteneğini fark eder.</p> <p>4. Farklı sosyal rol ve statülere ilişkin dil biçimlerini kullanır.</p>	<p> Dikkat geliştirici oyunlar; eşim ne giymiş, elektrik, telgraf oyunu vb. oynanır (1. kazanım).</p> <p> Güven geliştiren çalışmalar; güven yürüyüşü, liderini takip et, kör yılan vb. yapılır (2. kazanım).</p> <p> Eş zamanlı, duygu+ duruş+ diyalog, çalışmalar; yolda karşılaşan eski iki dost/düşman/sevgili, kaybettiği çocuğunu bulan anne ve çocuğu vb. yapılır (3. kazanım).</p> <p> Diyalog çalışmaları; spiker ve ünlü kişi arasındaki röportaj, açık oturum vb. yapılır (4. kazanım)</p>	<p>[!] İkili ya da grup çalışmalarında her seferinde farklı kişilerin bir araya gelmesi sağlanır (1. ve 2. kazanım).</p> <p>[!] Güven çalışmalarında gözlerin kapalı olması öğrencilerin birbirine güvenini gösterir (2. kazanım).</p> <p>[!] Öğretmen duygu, duruş ve diyalog yönergelerini net olarak verir. Açık uçlu sorular sorar (3. kazanım).</p> <p>[!] Öğretmen role hazırlık çalışmalarında öğrencileri, gözlem yapması, yaptığı gözlemleri çalışmalarda kullanması için cesaretlendirir (4. kazanım).</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin hoşgörü, duyarlılık, özyönetim ve estetik değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme ve empati kurma becerilerini kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve grup değerlendirme formlarından yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
GRUP İLETİŞİMİ VE ETKİLEŞİM	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Grup ile birlikte hareket eder.</p> <p>2. İkili iletişimde uyumu fark eder.</p> <p>3. Grup düzenini keşfeder.</p> <p>4. Grup içinde kendini ifade eder.</p>	<p> Grup oyunları; halat çekme, yakan top vb. oynanır (1. kazanım).</p> <p> Ayna çalışması yapılır. Tekli/ ikili / sesli ayna çalışmaları yapılır (2. kazanım).</p> <p> Öykü oluşturma çalışması yapılır. Kelimeden cümle tamamlama/ cümleden öykü tamamlama çalışmaları yapılır (3. kazanım).</p> <p> Sınırlandırılmış doğaçlamalar, (belirlenmiş zaman, mekân, konu ile) yapılır (4. kazanım).</p>	<p>[!] Hareketli oyunların süresi öğrencileri yormayacak şekilde belirlenir (1. kazanım).</p> <p>[!] Ortak hareket edebilmek grup dinamiğine olumlu yansır (2. kazanım).</p> <p>[!] Grubun ortak anlamlı öykü oluşturamadığı durumda çalışma başka bir zaman tekrarlanır (3. kazanım).</p> <p>[!] Yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirir (3. ve 4. kazanım).</p> <p>[!] Grupların konuyu irdeleyip, değerlendirmesi, için yeterli süre verilir (4. kazanım).</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin hoşgörü, saygı, dayanışma, özgüven ve estetik değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, imgelem geliştirme ve ifade etme ve grup ile çalışabilme becerilerini kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve grup değerlendirme formlarından yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
DUYU ÇALIŞMALARI - DUYULAR	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Kendi bedenini duyumsar (algılar, fark eder).</p> <p>2. Bedenini çok yönlü ve kontrollü kullanır.</p> <p>3. Çevresindeki canlı- cansız varlıkları tanıma ve algılamada duyu organlarını kullanır.</p> <p>4. Çalışmalarında gözlemlerinden yararlanır (hayal kurar).</p>	<p> Duyulara yönelik yönergeli yürüyüşler; sesleri dinleyerek, koklayarak, parmak ucunda, topukta vb. yürüyüşler yapılır (1. kazanım).</p> <p> Devinim çalışmaları yapılır. Bedenini kullanarak isim yazma, fırça ile mekân boyama, müzikli çalışmalar vb. yapılır (2. kazanım).</p> <p> Duyu oyunları oynanır. Görme oyunları; görmez yolcu, körebe, gözü kapalı çember olma vb. oynanır. İşitme oyunları; sıcak- soğuk, sesinden eşini bul, sesinden eşyayı tanı vb. oynanır. Koku çalışmaları; kokuya göre nesneyi tanıma vb. yapılır (3. kazanım).</p> <p> Öykü oluşturma çalışması yapılır. Duyuları konu alan öyküler yazılır ve canlandırılır (4. kazanım).</p>	<p>[!] Yönergeler duyu organları ile ilgili verilir (1. kazanım).</p> <p>[!] Devinim çalışmalarında müzik kullanılması çalışmayı daha eğlenceli yapar (2. kazanım).</p> <p>[!] Duyu çalışmalarından önce, öğrencilerin fiziksel zarar görmemesi için, öğretmen tarafından mekân kontrol edilir (3. kazanım).</p> <p>[!] Öğretmen hiçbir ayrımcılığın bulunmadığı, kişilerin yetenek ve becerilerini kullanabileceği, kendilerini özgürce ifade edebileceği güvenli bir ortam yaratır (4. kazanım).</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin sevgi, hoşgörü, duyarlılık, özbilinç, özyönetim ve estetik değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, bağımsız düşünebilme ve imgelem geliştirme ve ifade etme becerilerini kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve grup değerlendirme formlarından yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
BEDENE DAYALI OYUNLAR	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çocuk oyunları oynar. 2. Estetik anlayışını fark eder. 3. Beden dilini kullanmayı keşfeder. 4. Beden dilini çözümler. 5. Grup ile birlikte üretime katılır. 	<p> Çocuk oyunları oynanır. Ateş-don, salyangoz, balık ağda vb. oyunları oynanır (1. kazanım).</p> <p> Bedene dayalı çalışmalar yapılır. İkili heykel çalışması, bedenim oyun hamuru vb. çalışmalar yapılır (2. kazanım).</p> <p> Donuk imge ile fotoğraf karesi oluşturarak, duyu ve duruş çalışmaları yapılır (3. kazanım).</p> <p> Donuk imgelerde duyu- duruş ve diyalog (iç ses, kafa sesi) çalışmaları yapılır (4. kazanım).</p> <p> Bedene dayalı doğaçlamalar yapılır; bedenini kullanarak (grup ile birlikte), bir eşya, araç, makine, organizma vb. oluşturulur (5. kazanım).</p>	<p>[!] Kültürel ve evrensel çocuk oyunlarından yararlanır (1. kazanım).</p> <p>[!] Bedene dayalı çalışmalarda duyu ve duruş ifade edilir (2. kazanım).</p> <p> Donuk imge çalışmalarında sözsüz iletişim kullanılır. Kazanımlar iletişim üniteleriyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Öğretmen bedene dayalı çalışmaları, anlam yükleme, doğaçlama, kurguya geçiş, öykü oluşturma, oyun sahnelemeye kadar ilerletir (4. ve 5. kazanım)</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin sevgi, hoşgörü, duyarlılık, öz bilinç, özyönetim ve estetik değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, empati kurma, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, bağımsız düşünebilme ve grup ile çalışabilme becerilerini kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve grup değerlendirme formlarından yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
MATERYAL OYUNLARI	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Materyal oyunlarında bedenini nasıl kullandığını fark eder.</p> <p>2. Bir konu ya da temayı bedenini kullanarak canlandırır.</p> <p>3. Hayal gücünü sözlü olarak paylaşır.</p> <p>4. Yaratıcılığını ve el becerisini fark eder.</p>	<p> Materyal oyunları; sandalye kapmaca, ip atlama, kuyruk kapmaca vb. oyunlar oynanır (1. kazanım).</p> <p> Beden olanaklarını kullanarak sözsüz anlatım ile çeşitli eylemler canlandırılır. Eski sandık, hayali nesne, sessiz sinema, atasözü ve deyimlerin sözsüz olarak anlatılması vb. çalışmalar yapılır (2. kazanım).</p> <p> Nesne (obje) çalışmaları; nesneyi tanıtma, tanımlama, kullanım amacı dışında tanımlama, nesneye bağlı öykü oluşturma vb. sözlü çalışmalar yapılır (3. kazanım).</p> <p> Artık materyal çalışması yapılır. Artık materyallerden nesne, kukla vb. yapılarak, bunların öyküsü kurgulanır ve oynanır/ oynatılır (4. kazanım).</p>	<p>[!] Oyunda estetik kaygı yoktur. Rahatlama, eğlenme, enerji boşalımı gibi öğeler vardır (1 kazanım).</p> <p>[!] Sözsüz anlatım çalışmalarında öğrencilerin gözlemleri ve yaşam tecrübeleri göz önünde tutulur (2. kazanım).</p> <p> Materyal oyunları Bedene Dayalı Oyunlar ünitesiyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Bir önceki çalışmada öğrencilerden artık materyal ve nesne çalışmaları için malzeme getirmeleri istenir (3. ve 4. kazanım).</p> <p>[!] Günlük hayatımızda kullandığımız eşyalar, oyuncak, aksesuar vb. her türlü nesnenin kullanılması yeni fikirlerin gelişmesine yardım eder (3. kazanım).</p> <p>[!] Dramada önemli olan etkinliğin sürecidir. Mükemmellik aranmaz (4. kazanım).</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin hoşgörü, dayanışma, vatanseverlik, sorumluluk ve estetik değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, bağımsız düşünebilme ve imgelem geliştirme ve ifade etme becerilerini kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve grup değerlendirme formlarından yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
KENDİNİ VE BAŞKASINI ANLAMANIN YOLLARI: EMPATİ	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Duyguya göre bedendeki ve mimiklerdeki değişimi fark eder.</p> <p>2. Grup ile işbirliği yapar.</p> <p>3. Başkasının duygularını çözümler (empati kurar).</p> <p>4. Kendini farklı yöntemlerle ifade edebileceğini fark eder.</p> <p>5. Bağımsız düşünerek kendini farklı yöntemlerle ifade eder.</p>	<p> Duygu yürüyüşleri yapılır. Üzüntülü, sevinçli, korkmuş vb. duygularla yürünür (1. kazanım).</p> <p> Duygu çalışmaları; duyu makineleri, duyu heykelleri, duyu sergisi vb. yapılır (2. kazanım).</p> <p> Fotoğraf, resim, heykel, müzik analizi yapılır. Fotoraftaki nasıl bir kişi, karakteri, o andaki ruh durumu, işi, eğitimi vb. sorulara yanıt aranır (3. kazanım).</p> <p> Anı çalışmaları yapılır. İkili eşlerle ya da gruplarla anılar paylaşılır. Anılara yönelik, fotoğraf oluşturma çalışmaları yapılır (4. kazanım).</p> <p> Anılardan kurguya geçiş yapılır, kurgular canlandırılır (5. kazanım).</p>	<p>[!] Alıştırmalar uygulanırken dikkat yoğunluğu ve sessizlik sağlanmalıdır (1. kazanım).</p> <p>[!] Drama öğretmeni grup yapısına göre akışı yönlendirir (2. kazanım).</p> <p>[!] Her öğrencinin duyu ve düşüncelerine önem verilir (3. kazanım).</p> <p>[!] Anıların paylaşılması, güven duygusunu geliştirir, grubun kaynaşmasını sağlar (4. kazanım).</p> <p>[!] Mekânda kostüm ve dekor için kullanılacak malzemeler bulundurulur (4. ve 5. kazanım).</p> <p>[!] Dramada, oyuncu ve seyirciyi grubun kendisi oluşturur (5. kazanım).</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin duyarlılık, özgüven, paylaşımcılık ve estetik değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, empati kurma, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, bağımsız düşünebilme ve grup ile çalışabilme becerilerini kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve grup değerlendirme formlarından yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
DIĞER SANAT ALANLARINDA DRAMANIN KULLANIMI	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Çevresindeki ve bedenindeki ritmi fark eder.</p> <p>2. Dilin kullanım alanlarına örnekler verir.</p> <p>3. Doğru tonlamaya dikkat ederek beden dilini kullanır.</p> <p>4. Edebiyat ve diğer sanat alanlarını baz alarak drama unsurlarını kullanır.</p>	<p> Devinim ve ritm çalışmalar; ritm ile yürüme, durup konuşma, bedeni ile ritm oluşturma vb. çalışmalar yapılır (1. kazanım).</p> <p> Dil becerisine yönelik çalışmalar yapılır. Tekerleme oyunları oynanır (2. kazanım).</p> <p> Canlandırma yapılır. Bedene dayalı devinimler, mim, jest, söz ve ses çalışmaları ile yanardağ, deprem, yangın vb. canlandırmalar yapılır (3. kazanım).</p> <p> Edebiyat ve diğer sanat alanları dramada kullanılır. Öykü, hikâye, masal, efsane, şiir, sinema vb. sanat eserlerinden yeni kurgular yapılır ve doğaçlanır (4. kazanım).</p>	<p>[!] Ritm çalışmalarında tempo yavaştan hızlıya doğru olur (1. kazanım).</p> <p>[!] Öğrencilerin bildiği tekerlemeler de kullanılır (2. kazanım).</p> <p>[!] Canlandırmalarda kullanılması için mekânda bulundurulmuş malzemeler çok amaçlı kullanılabilir (3. kazanım).</p> <p> Dil ve Anlatım dersi ile ilişkilendirilir (2.-4. kazanımlar)</p> <p>[!] Her bir alan kendi başına çalışma konusu olarak belirlenip farklı tekniklerle çalışılır (4. kazanım).</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin sevgi, saygı, barış, duyarlılık, özgüven ve estetik değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, empati kurma, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, bağımsız düşünebilme ve imgelem geliştirme ve ifade etme becerilerini kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve grup değerlendirme formlarından yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
ROL OYUNLARI ALIŞTIRMALARI	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <p>1. Oyun oynayarak dikkat ve konsantrasyonunu belirler.</p> <p>2. Gözlemlerini yeni durumlara uyarlayarak özgün ürünler ortaya koyar.</p> <p>3. Yaşamdaki rolleri fark eder.</p> <p>4. Baskıladığı duygularını sorgular.</p> <p>5. Farklı rolleri ve farklı bakış açılarını çözümler ve oynar.</p>	<p> Dikkat ve konsantrasyona dayalı oyunlar; ceviz, evet- hayır, deli doktor, tuz- buz, hacı yatmaz, kör yılan vb. oynanır (1. kazanım).</p> <p> Role hazırlık oyunları oynanır. Ben kimim oyunu oynanır. Hayvan taklitleri, eşli hayvan taklitleri, bedene dayalı taklitler yapılır (2. kazanım).</p> <p> İkili sınırlandırılmış doğaçlamalar (mekândan yola çıkılarak) yapılır (3. kazanım).</p> <p> Üçlü sınırlandırılmış doğaçlamalar (zamandan yola çıkılarak) yapılır (4. kazanım).</p> <p> Grupla sınırlandırılmış doğaçlamalar (temadan yola çıkılarak) yapılır (5. kazanım).</p>	<p>[!] Dikkat ve konsantrasyona dayalı oyunlar öğrenciyi psikolojik olarak ana temaya hazırlar (1. kazanım).</p> <p>[!] Rol oyunlarından önce hazırlık yapılması öğrencinin role daha rahat girmesini, kendini daha rahat ifade etmesini sağlar (2. kazanım).</p> <p> Kazanımlar Empati ünitesiyle ilişkilendirilir.</p> <p>[!] Sınırlı doğaçlamalarda 5N1K (Ne, Nerede, Ne zaman, Neden, Nasıl, Kim) çözümlemesi yapılır (3. kazanım).</p> <p>[!] Rol dağılımını öğrenciler kendi aralarında yapar (4. kazanım).</p> <p> Müze ortamından yararlanarak planlanan çalışmalar müze içinde uygulanabilir (5. kazanım)</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin sevgi, saygı, hoşgörü, sorumluluk ve estetik değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, empati kurma, beden dilini kullanma, drama tekniklerini kullanabilme, bağımsız düşünebilme ve grup ile çalışabilme becerilerini kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme ve grup değerlendirme formlarından yararlanılabilir.</p>

ETKİNLİK

ÖRNEĞİ

ETKİNLİK ÖRNEĞİ

DERS	: DRAMA
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 5 Ders Saati
ÜNİTE	: TANIŞMA VE BİREYSEL ÖZELLİKLER
BECERİLER	: Beden dilini kullanabilme, imgelem (hayal) geliştirme ve ifade etme, drama tekniklerini kullanabilme ve grup ile çalışma becerileri.
KAZANIMLAR	: <ul style="list-style-type: none">• Bedensel açıdan kendisini ve karşısındakini tanır.• Grup üyeleri ile tanışır.• Grup dinamiğini keşfeder.• Başkaları ile benzerliklerini ve farklılıklarını keşfeder.• Çalışma mekânını nasıl kullanacağını belirler.
MATERYALLER	: Teyp/ CD çalar vb, kaset, CD, balon (8-10 adet)

SÜREÇ

Drama dersinde bireye ve gruba dayalı çalışmalar yapılır. Bu nedenle öncelikle bireyin kendisini ve grup üyelerini tanıması ve iletişim kurması önemlidir. Sürece her öğrencinin katılımı sağlanmalıdır.

FİZİKSEL ISINMA: Çalışmaya başlamadan önce komutlarda yapılacaklar numaralandırılır.

- 1) Ayak uçlarını dokundur.
- 2) Kol kola gir.
- 3) Diz dize dokunma vb.

Müzik eşliğinde serbest dans, yürüyüş yapılırken komutla söylenen numaranın hareketi bir eş bulunarak yapılır. Farklı eşlerle çalışılır.

TANIŞMA OYUNLARI: Grup çember şeklinde ayakta durur.

- a) Herkes adının hecelerine göre hareketler yaparak adını söyler.
- b) Diğer arkadaşlarının hareketlerini ve isimlerini sırayla söyler.
- c) Grup olarak herkes yüzünü çemberin dışına doğru döner, öğretmenin söylediği isimlerin hareketleri yapılır.

BALONLA İSTOP: İki balon ile oyuna başlanır. Balonu atarken arkadaşlarından birisinin adını söylemek gerekir. Adı söylenen kişi balonu düşürmeden devam eder. Balonu düşüren oyun dışına çıkar. Bu arada öğretmen balon sayısını arttırır. En sona kalan kişi birinci olur.

EŞ ZAMANLI ÇALIŞMALAR (Duygu ve duruş): Yolda yürüyoruz (komutla hareketler yapılır, biter serbest yürümeye devam edilir.)

- a) Öfkeli kadın / neşeli çocuk/ mutlu bir delikanlı yürüyüşleri... yapılır.
- b) Küs olduğumuz bir arkadaşımızla/uzun süredir görmediğimiz/özlediğimiz arkadaşımızla/hayran olduğumuz bir sanatçı ile/çok gürültü yapan komşumuzla karşılaşırız. (Bu karşılaşmalar tek kelimelik konuşmalarla çalışılabilir.)

BİREYSEL ÖZELLİKLER: Serbest yürürken komutlar doğrultusunda hareket edilir.

- a) Karşılaştığımız kişi ile sadece gözlerimizle/ tokalaşarak/parmak ucu ile konuşmadan/konuşarak) merhabalaşırız.
 - b) Karşılaştığımız kişiyle omuz omuza vurup kaç kardeş olduğumuzu,
 - c) Karşılaştığım kişi ile kol kola girip sevdiğimiz yemeğin adını,
 - d) Karşılaştığımız kişinin sırtını sıvazlayıp doğum tarihimizi,
 - e) Karşılaştığımız kişinin kulağını tutarak doğum yerimizi söyleriz.
- Grup bir araya gelir her öğrencinin bireysel özellikleri grup tarafından söylenir.

MEKÂN TANIMA; Herkes mekân içinde hayali olarak 3 fotoğraf çeker (fotoğraf karesi belirler) İkili eşler oluşturulur, herkes eşine nereyi çektiğini göstermeden beden dili ya da sözlerle ifade eder.

Bütün çalışmalar bittikten sonra gruplar (4-5 kişilik) oluşturulur. Her grup mekân içinde çekilen fotoğraflardan yola çıkarak bir öykü yazar. Yazılan öyküler okunur.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Okunan öyküler değerlendirme amacıyla kullanılabilir.
2. Öz değerlendirme formu doldurulabilir.

ETKİNLİK ÖRNEĞİ

DERS	: DRAMA
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 3 Ders Saati
ÜNİTE	: MATERYAL OYUNLARI
TEMEL BECERİLER	: Bağımsız düşünebilme, beden dilini kullanabilme, imgelem (hayal) geliştirme ve ifade etme, drama tekniklerini kullanabilme becerileri
KAZANIMLAR	: <ul style="list-style-type: none">• Materyal oyunlarında bedenini nasıl kullandığını fark eder.• Bir konu ya da temayı bedenini kullanarak canlandırır.• Hayal gücünü sözlü olarak paylaşır.• Yaratıcılığını ve el becerisini fark eder.
MATERYALLER	: Teyp/CD çalar vb. aksesuar, oyuncak, ev eşyaları, takı vb. her türlü eşya, sandalye, atık malzemeler, yapıştırıcı, makas.

SÜREÇ

Bir önceki çalışmada öğrencilerden artık materyal ve nesne getirmeleri istenir. Materyal çalışması ile öğrencinin çevresindeki her tür materyalle iletişim kurması, hayal gücünü, yaratıcılık ve el becerisini geliştirmesi sağlanır. Öğrencilerin düşüncelerine saygı duyulur. Grup motivasyonunun azaldığı anda dikkat geliştiren bir çalışma yapılır

SANDALYE KAPMACA OYUNU: Kişi sayısından bir eksik olacak şekilde ortaya sandalye konur. Müzik eşliğinde dans edilirken müzik durdurulunca herkes bir sandalyeye oturmaya çalışır. Ayakta kalan kişi oyun dışı bırakılır. Her seferinde sandalye sayısı bir azaltılarak oyuna devam edilir. Son sandalyeye oturan oyuncu birinci olur.

ESKİ SANDIK: Grup çember oluşturacak şekilde yere oturur. Ortada eski bir sandığın bulunduğu farz edilir. Gönüllü olan kişilerden başlayarak herkes ortaya gelerek sandıktan çıkardığı bir eşyayı hareketlerle, konuşma olmadan anlatmaya çalışır.

NESNE ÇALIŞMASI: Grup çember oluşturacak şekilde yere oturur, gözlerini kapatır. Öğretmen

herkesin eline bir nesne verir (ya da nesneleri torbaya koyup, torbadan herkes bir nesne alır).

Bu çalışmanın her turunda nesnelere bir yöne doğru kaydırılır. Her seferinde farklı nesne ile çalışılır.

a) Gözler kapalıyken nesnenin ne olduğunu anlamaya çalışılır, nesneyi tanıyan kişi gözlerini açar.

b) Herkes elindeki nesnenin adını söylemeden sıfatlarla özelliklerini anlatır.

c) Nesnelere kullanım amacı dışında düşünülerek anlatılır.

d) Nesnelere çok önemli, değerli olduğu düşünülerek, nedeni ile anlatılır.

e) Nesnelere ünlü birisine ait olduğu düşünülerek elimize nasıl geçtiği anlatılır.

f) Gruplar (4-5 kişilik) oluşturulur ve her gruba bir kaç tane nesne verilerek nesnelere dayalı öykü kurgulanır, oynanır.

ATIK MATERYAL ÇALIŞMASI: Bir önceki çalışmada getirilmesi istenen atık materyaller ortaya konulur. Bunları kullanarak nesne, kukla, hayvan vb. yapılması istenir.

Herkes çalışmasını tamamlayınca, nesne veya kuklalarını kişileştirerek seslendirir. Gruplar (ikili-üçlü) oluşturulur, birkaç tane nesne, kukla vb. ile doğaçlamalar yapılır.

Çalışmanın sonunda güncel konulardan, öğrencilerin belirlediği bir konudan yola çıkılarak grupların doğaçlamalarını kurgulayıp perdede kuklaları ile oynamaları istenir. Her grup çalışmasını hazırlayınca sunar. Atık materyallerle dekor, perde yapılır, doğaçlamalarda kullanılır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Kukla ve nesnelere dayalı kurgular grup ile değerlendirilir.
2. Öz değerlendirme ve grup değerlendirme formları kullanılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖRNEK FORMLARI

Bu bölümde eğitim öğretim sürecinde öğrencileri değerlendirmek için öğretmenlere yardımcı olmak amacıyla örnek formlar ve ölçekler verilmiştir. Öğrencilerin bilişsel becerilerinin yanında duyuşsal ve psiko-motor becerilerinin değerlendirilmesi için bu formlar aynen kullanılabilereği gibi amaca uygun değişiklikler yapılarak da kullanılabilir. Bu formlara veya ölçeklere göre öğrencileri değerlendirirken, ölçütlere göre hangi alanda yeterli hangi alanlarda eksiklikleri olduğu belirlenebilir. Öğrencilerin eksiklikleri varsa bu eksiklikleri gidermeye yönelik gereken önlemler alınır. Öz değerlendirme, grup değerlendirme gibi formlarla öğrencileri değerlendirirken amaç, puan vermektan çok, onların eksikliklerini belirlemek ve bu eksiklikleri gidermeye yönelik önlemler almak olmalıdır.

ÖZ DEĞERLENDİRME

Adı ve Soyadı:

Tarih:

Sınıfı :

No :

Bu çalışmada neler yaptım?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada neler öğrendim?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada başarılı olduğum bölümler?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada en çok zorlandığım bölümler?

.....
.....
.....
.....

Çalışmamı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:

.....
.....
.....
.....

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

Grubun Adı:

Sınıfı:

Yönerge: Aşağıdaki her bir ölçütün ne düzeyde yeterli olduğunu göz önüne alarak grubu değerlendiriniz.

BECERİLER	DERECELER				
	1- Hiçbir zaman	2- Nadiren	3-Bazen	4- Sıklıkla	5- Her zaman
Grup üyeleri birbirleriyle yardımlaşır.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerini dinlerler.					
Grup üyelerinin her biri çalışmalarda rol alırlar.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerine ve çabalarına saygı gösterirler.					
Grubun her üyesi birbirleriyle etkileşim içerisinde tartışır.					
Grup üyeleri ulaştıkları sonucu birbirlerine iletirler.					
Grup üyeleri bireysel sorumluluklarını yerine getirirler.					
Grup üyeleri bilgilerini diğerleriyle tartışır.					
Grup üyeleri birbirlerine güvenir.					
Grup üyeleri birbirlerini cesaretlendirirler.					
Grup üyeleri söz hakkının adil bir biçimde paylaşılmasına özen gösterirler.					
Grupta birbiriyle çatışan görüşler olduğunda, gruptakiler bunları tartışmaya açarlar.					
Çalıştıkları konuda, grup üyeleri ortak bir görüş oluştururlar.					
Grup üyeleri birlikte çalışmaktan hoşlanırlar.					
TOPLAM					

Yorumlar:

.....

.....

.....

.....

KAYNAKÇA

- Airasian, P.W. *Classroom Assessment (second edition)*. McGraw – Hill, Inc.: NY. 1994.
- Bayram, E., Özgül,E., Kaplan, G., Ünal, H. A., Yapağılı, H., Demir, K. ve diğerleri. *İlköğretimde Drama 1 (Öğretmen için)*. MEB Yayınları, Ankara. 1999.
- Baykul, Y. *İlköğretimde Ölçme ve Değerlendirme*, MEB Yayınları, 1999.
- Çebi, A. *Öğretim Amaçlı Yaratıcı Drama Yoluyla İmgesel Dil Becerisinin Geliştirilmesi*, A.Ü.S.B.E. Eğt.. Prog. ve Öğrt. Al., Doktora Tezi, Ankara. 1996.
- Çevik, K. *Oluşum Drama Enstitüsü Drama Liderliği Programı Atölye Notları*, Ankara. 2004.
- Çevik, K. ve Çevik, S. *Yeni Öğretim Programları; Öğretmenlere Yönelik Eğitimde Drama Model Çalışması, Toplam 3VCD, Başarı ve Mutlu Yayıncılık, İstanbul. 2005.*
- Çevik, K. *Okulda Oyun ve Tiyatro, Dramada Arayışlar (Türkiye 7. Drama Liderleri Buluşması ve UDS 2005 de sunulmuş bildiri)*, Oluşum Yayınları, Ankara. 2006.
- Çevik, S. *Müzik- Oyun- Tiyatro İlişkisi: Disiplinler Arası Bir Yaklaşım Denemesi*, Seveda Cenap And Müzik Vakfı “Müzik Sanatımız ve AB Süreci” Sempozyumunda Bildiri Olarak Sunulmuştur, Ankara. 2006.
- Çınar, H. *Sokakta Dramatik Etkinlikler*. Tezsiz Yüksel Lisans Projesi, Ankara. 2002.
- Çimen, Bütün. *Okul Öncesi Dönemde Çevre Eğitimi ve Bir Yöntem Olarak Drama* , Okul Öncesinde Drama ve Tiyatro, Oluşum Yayınları, Ankara. 2003.
- Dökmen, Ü. *İletişim Çatışmaları ve Empati*, Sistem Yayıncılık, İstanbul. 2003.

- Güneysu, S. *Eğitimde Drama*, Ya-Pa 7. Ulusal Okul Öncesi Eğitim Yaygınlaştırma Semineri, Eskişehir. 1991.
- Haladyna, T.M. *Writing test items to evaluate higher order thinking*. Allyn and Bacon: Boston. 1997.
- Halıcı, E. *Yaratıcı Zeka ve Eğitim Sempozyumu Açılış Konuşması*, TÜBİTAK, Ankara. 2000.
- Karadağ, E., ve Çalışkan, N. *Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama*, Anı Yayıncılık, Ankara. 2005.
- MEB, *Ortaöğretim Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9, 10, 11. ve 12. Sınıflar)*, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara. 2005.
- MEB, *Türkiye Güzel Sanatlar Eğitimini Geliştirme Komisyon Raporu*, MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara. 1991.
- Nutku, Ö. *Dram Sanatı*, Kabalcı Yayınevi (2. Basım), İstanbul. 1990.
- Okvuran, A. *Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Drama Eğitiminin Önemi ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:27 (Sayı1) , Ankara. 1995.
- Özgüven, İ.E. *Psikolojik Testler*, PDREM Yayınları, Ankara. 1999.
- San, İ. *Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin: Eğitsel Yaratıcı Drama*, Yeni Türkiye, Eğitim Özel Sayısı (Ocak-Şubat 1996, Sayı:7), Ankara. 1996.
- San, İ. (Derl.) *Ankara'da Yaratıcı Drama, Eğitimde Yaratıcı Drama*, Ankara Alman Kültür Merkezi Yayını, Ankara. 1990.
- San, İ. *Sanat Eğitimi Kuramları*, Tan Yayınları, Ankara. 1983.
- San, İ. *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*, İş Bankası Yayınları, Ankara. 1979.

- Tavşancıl, E. *Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi*, Nobel Yayınları, 1. Baskı, Ankara. 2002
- Thomson, G. *Aiskhylos ve Atina*, Çev. Mehmet H. Doğan, Payel Yayınları, İstanbul. 1990.
- Tuluk, N. *Yaratıcı Drama*, Pivolka, Sayı:15 (10-12), Ankara. 2004.
- Turgut, F. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*, Saydam Matbaacılık (5. Basım), Ankara. 1987.
- Yıldırım, C. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, ÖSYM Yayınları (4. Basım). Ankara. 1999

INTERNET ADRESLERİ

- http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm
- <http://talimterbiye.mebnet.net/program-gel-birimi/ana.html>
- <http://uretim.meb.gov.tr/egitekhaber/s84/yazarlar/oguz.htm>
- <http://www.cndp.fr/collecie/pdf/clasbran.pdf>
- <http://www.drama.egitimi.com>
- http://www.ef.sakarya.edu.tr/sayfa/bildiri/say1_3/40
- <http://www.meb.gov.tr/mebasp/mebdata/mevzuat/>
- <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/bedendiliteorisi.htm>